

Democraat

D66

**Sterk
Nederland
Sterk
Europa**

**Doe
mee!**

‘Aan ons de opdracht om op 22 mei de openheid te laten zegevieren’

Democraten,

Een succesvol verkiezingsjaar, dat wenste ik jullie in januari vanaf deze plek allemaal toe. Op 19 maart is de eerste stap gezet. De ruim 800 zetels die we bij de gemeenteraadsverkiezingen haalden, zijn een felicitatie waard! Dat Nederland zo democratisch groen kon kleuren, hebben we vooral aan jullie te danken. Ik ben trots op wat jullie in al die gemeenten hebben bereikt en dank jullie voor je tomeloze inzet de afgelopen maanden.

In gemeenten door het hele land is D66 nu de grootste partij. In grote steden als Groningen, Utrecht, Amsterdam en Tilburg. Maar ook in kleine gemeenten als Haren, De Bilt, Renkum en Velsen. Extra bijzonder vind ik de overwinning die we in Den Haag behaalden, waar we hebben laten zien dat verdraagzaamheid het kan winnen van verdeeldheid.

De verkiezingswinst schept een grote verantwoordelijkheid. Deze weken worden de nieuwe colleges gevormd. Aan jullie de taak om onze ideeën voor meer banen, minder lasten en beter onderwijs in de lokale praktijk te brengen.

Behalve het lokaal realiseren van onze idealen wacht jullie de komende maand nog een belangrijke opdracht. 2014 is immers pas echt een mooi verkiezingsjaar als we ook de Europese verkiezingen op 22 mei tot een succes weten te maken. Voor D66 liggen er wederom kansen. Op de vraag waar je met Europa naartoe wil, hebben wij immers een helder antwoord: vooruit.

Om dat ideaal te bereiken, is er nog veel werk te doen. Het huidige Europa schiet tekort. Het is een goudmijn, maar het ziet eruit als een modderpoel.

De vraag is: zakken we er met z’n allen in weg of trekken we onszelf omhoog? D66 wil een sterk Nederland in een sterk Europa. Wij willen de Europese samenwerking hervormen en vernieuwen.

Hoe anders is dat bij veel andere partijen. De coalitiepartijen VVD en PvdA bieden een even gemakzuchtig als halfslachtig alternatief voor ons verhaal van vooruitgang. Uit angst voor de kiezer spreken zij zich niet helder uit en wordt stilstand als ideaal verkocht. Dat gebrek aan lef is koren op de molen van hun satellieten, PVV en SP. Het onversneden anti-Europa verhaal van die partijen is dan in ieder geval duidelijker dan de slappe variant van de coalitie.

De Europese verkiezingen gaan over meer dan de vraag waar je met Europa naartoe wil. Ze gaan ook over de vraag hoe we als Nederland in de wereld staan, hoe je omgaat met de verworvenheden van onze beschaving. Wilders propageert daarbij de politiek van de geslotenheid. In nauwe samenwerking met Europese vrienden die niet wars zijn van antisemitisme, homofobie en discriminatie wil hij Europa de rug toekeren. Ik zie het als onze dure plicht om niet alleen die zoektocht bloot te leggen, maar vooral ook om zijn politiek van geslotenheid te beantwoorden met politiek van openheid.

Want het is de openheid die ons land en ons continent vrede, veiligheid en welvaart heeft gebracht. Het is openheid waarmee we banen en bedrijven aantrekken. Waarmee we vluchtelingen op zoek naar vrijheid en veiligheid onderdak bieden. Waarmee we schendingen van mensenrechten binnen en buiten de Europese Unie bevechten. Het is die openheid waar mensen niet ver van hier, aan de grenzen van Europa, dagelijks voor strijden.

Aan ons de opdracht om op 22 mei de openheid te laten zegevieren. We hoeven daarbij niet te rekenen op die politici die het Europese ideaal zo beroerd en krakkemikkig verdedigen. Wij kunnen daarbij gelukkig wel rekenen op Sophie in ’t Veld en Guy Verhofstadt. Onder hun leiding ga ik de komende weken net zo hard aan de slag als in de weken voor 19 maart. En ik reken erop dat ik jullie allemaal ook weer tegenkom.

Alexander Pechtold

Sophie in ’t Veld

04.

Guy Verhofstadt

12.

10. Europese geestverwanten

16. ondertussen in Brussel

19. groene revolutie
Gerben-Jan Gerbrandy

20. in memoriam

24. Brusselse borrelpraat

26. dromen over Europa

28. essay
Van Mierlo Stichting

32. verkiezingsprogramma

34. thema-afdelingen

38. uit de vereniging

40. werkbezoek Iran
Marietje Schaake

43. van de voorzitter

Historische tijdlijn

In deze *Democraat* volgt u de geschiedenis van Europese samenwerking aan de hand van 38 gedenkwaardige momenten in het integratieproces die uiteindelijk hebben geleid tot de huidige Europese Unie van 28 lidstaten, een unieke gemeenschap waarin we met meer dan 500 miljoen mensen samenleven.

tekst & research
Jasper Simons

1948 — Congres van Den Haag

mei

Europese leiders, journalisten en *civil society*-groepen bespreken politieke, economische en culturele samenwerking. Het Congres leidt tot de Raad van Europa in mei 1949, gezeteld in Straatsburg. Tegenwoordig telt deze intergouvernementele en in principe van de EU losstaande organisatie 47 leden, waaronder Rusland en Turkije.

foto Sebastiaan ter Burg

‘We hebben goud in handen’

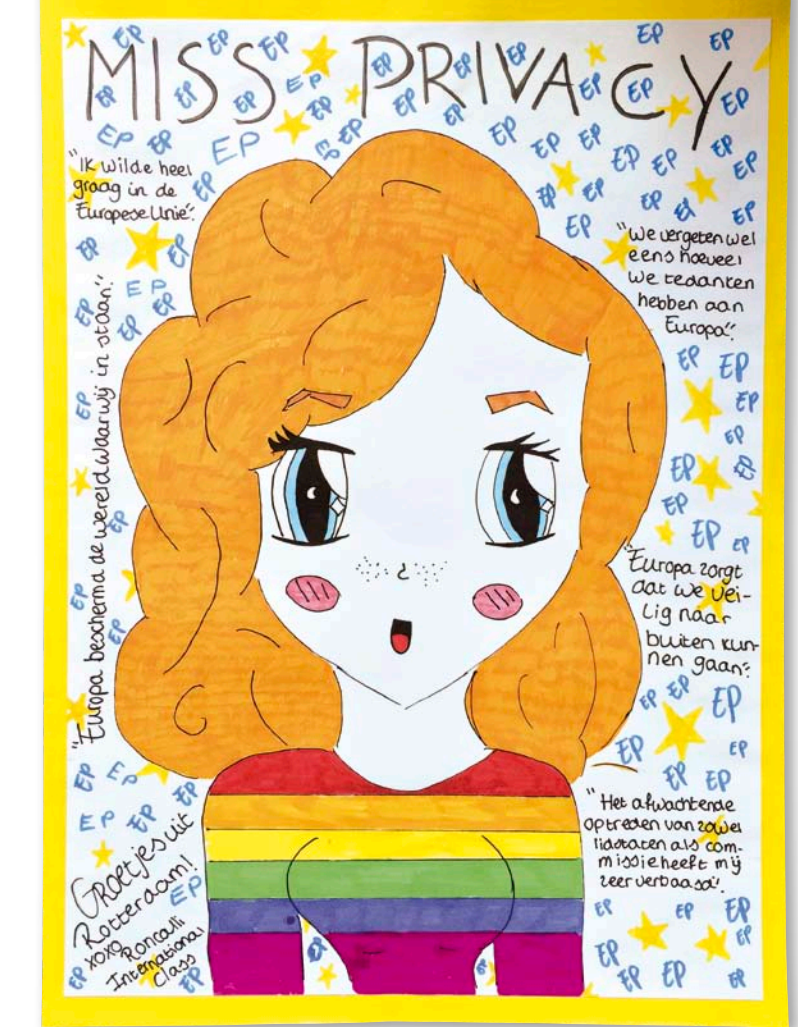
De passie voor Europa lijkt soms letterlijk van haar af te spatten. Lijsttrekker voor de Europese Verkiezingen Sophie in 't Veld (50) is Europeaan en D66'er in hart en nieren. De *Democraat* vraagt zich af: wie is de mens achter onze bevlogen eurodiva? En waar komen haar internationale en sociaal-liberale idealen eigenlijk vandaan?

Bij de balie van het 99ste D66-congres in de Amsterdamse Beurs van Berlage staart een groepje medewerkers naar een klein laptop-scherm. Tussen hen in staat Sophie in 't Veld in vlammend rood tenue. ‘Sven Kramer schaatst de vijf kilometer, ze móet echt even kijken’, zegt persvoorlichter Anna Sophia Posthumus – hoewel haar agenda dicteert dat Sophie nú in de stoel van de visagiste zou moeten zitten. Gelukkig wordt het wachten beloond: Kramer rijdt een olympisch record en pakt het eerste schaatsgoud van de Winterspelen in Sotsji. Stralend neemt Sophie plaats tussen de potjes en poedertjes; haar enthousiasme voor de sport wint het van het chagrijn rondom de politiek beladen Russische Winterspelen.

Wat betekent sport voor jou? ‘Ik sport heel graag, maar het schiet er veel te vaak bij in. Het is zo’n lekker contrast met het dagelijks werk, waarbij je constant met je hoofd bezig bent. Tegenwoordig doe ik vooral aan work out en fitness, maar hardlopen vind ik het meest ultiem. De eerste paar kilometers doen pijn maar dan kom je in een cadans, dan kun je eindeloos doorlopen. Die *runners high* is heel verslavend; als ik vroeger een paar dagen niet kon lopen, werd ik echt helemaal kriegel.’

Heb je überhaupt tijd om te sporten? Ik lees dat je gemiddeld zo’n 80 uur per week werkt. ‘Het voelt voor mij eigenlijk niet als werk. Maar een sociaal leven, familie en vrienden... dat knelt soms, ja. Ik neem tegenwoordig iets meer tijd voor privé-zaken. Ik werk nu zo’n 60 uur, in plaats van die 80 uur. Dat is wel even wennen. Maar nu nemen campagnevoorbereidingen en afronden van het wetgevend werk in het Europees Parlement me weer volledig in beslag. Toch de aard van het beestje.’

Je houdt eigenlijk niet zo van persoonlijke vragen, heb ik begrepen. (Lacht) ‘Ik ben er inmiddels aan gewend, hoor. Maar dat was ooit wel anders, ja. Ik weet nog dat ik bij een mediatraining zat, en dat die instructeur zei: ‘Als jij straks bij zo’n televisieprogramma zit, dan willen de mensen weten: wie is die Sophie?’ Ik voelde me net als in zo’n Monty Python-film, waarin zo’n zes-tien-tonblok op je valt. Ik dacht – verbijsterd: hè?! Maar het gaat toch niet om mij? Het gaat toch om de inhoud? Ik zal ook nooit vergeten dat toen ik in 2004 als lijsttrekker was gekozen – ik stapte net het podium af – er een jongen voor me sprong, die meteen zo’n witte microfoon onder m’n neus duwde. Ik dacht echt: wat wil-ie van me?’

Tekening Sophie vierde klas leerlingen van de Roncalli mavo te Rotterdam

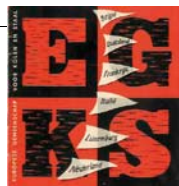
Waar is jouw liefde voor de politiek en voor D66 begonnen? ‘In de kroeg. Zo’n 25 jaar geleden. Al mijn kroegmaatjes waren lid van D66, dus ik dacht: dan is dat vast een hele goede club. Ik werd lid en heb in al die jaren nooit een congres overgeslagen. En later dacht ik (lachend):... ze hebben ook heel goede politieke opvattingen! Maar ik ben vooral lid van D66-‘de gezelligheidsvereniging’: de partijcultuur, de sfeer, hoe mensen met elkaar omgaan.’

Dat verenigingsgevoel was ook heel sterk aanwezig na het overlijden van Els Borst, vertelt ze een week later – na de herdenkingsdienst voor de geliefde oud-minister. ‘Ik vond het heel bijzonder te voelen hoe we zoveel méér zijn dan een groepje mensen met dezelfde politieke ideeën. We horen bij elkaar.’

‘Ik dacht: hè?!
Het gaat toch niet om mij?
Het gaat toch om de inhoud?’

1951

april

Verdrag van Parijs

De Benelux-landen, West-Duitsland, Frankrijk en Italië ('de Zes') richten de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal op en beginnen Europese integratie op basis van supranationalisme. De voorlopers van de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en het Hooggerechtshof worden hierbij geïntroduceerd.

1952

juli

1952

mei

Verdrag van de Europese Defensie Gemeenschap

‘De Zes’ tekenen een Frans initiatief voor een gemeenschappelijk Europees Leger, maar het Franse parlement ratificeert het vervolgens zelf niet. Vandaag de dag is er marginale samenwerking op het gebied van defensie, welke verbleekt bij dit beoogde Europese leger.

Had Europa meteen jouw politieke aandacht?

‘Dat er meer was dan alleen Nederland, leerde ik al heel vroeg. Ik heb als kind een tijdje in Suri-name gewoond en later, in Den Haag, hadden we vaak buitenlandse studenten in huis die de cursus Internationaal Vredesrecht in het Vredespaleis volgden. Dus mijn broertjes en ik – ik was toen een jaar of tien – zaten thuis aan de ontbijttafel met mensen uit Ecuador, Rusland en Angola. Ik voel me het meest op mijn gemak in omgevingen met veel contrast. Ik loop nu twintig jaar in Brussel rond, en ik vind het nog steeds geweldig leuk om met al die mensen met verschillende achtergronden om te gaan. Het confronteert je steeds weer met de vraag: wie ben ik en waar kom ik vandaan? Maar je begrijpt ook beter waarom anderen zijn zoals ze zijn en doen zoals ze doen.’

Kun je daar een voorbeeld van geven? ‘Oh, honderden. Hongarije bijvoorbeeld. We maken ons al jaren grote zorgen over waar het heen moet onder premier Orbán en zijn nationalistische partij Fidesz. Ik zit samen met een parlementariër van Fidesz in een commissie. Wij kunnen het doorgaans prima met elkaar vinden, maar tijdens de debatten over deze Hongaarse kwestie voelde ik de woede gewoon zinderen. Tijdens een pauze ben ik met haar gaan praten. Ze vertelde dat ze was geboren in Roemenië, als lid van een Hongaarse minderheid. Toen haar familie het staatsburgerschap werd ontnomen, zijn ze Roemenië ontvlucht. Uiteindelijk kregen ze door Fidesz de Hongaarse nationaliteit toegewezen, zodat ze weer veilig ergens konden wonen, ergens bij hoorden. Je snapt: dit is een aardige vrouw, die het niet per se altijd eens is met Orbán, maar bij wie deze politieke discussie heel gevoelig ligt.’

Afgelopen zomer was je met vakantie in Kroatië, dat zich sinds juli 2013 lid mag noemen van de EU. De officiële toetreding maakte nogal indruk, begreep ik uit je congresspeech. ‘Je moet bedenken: twintig jaar geleden zagen we op het Jour-

naal elke dag beelden van de oorlog in voormalig Joegoslavië. We konden ons toen echt niet voorstellen dat we ooit samen met hen in de Europese parlamentsbankjes zouden zitten. Bij die officiële plechtigheid, toen de Kroatische parlementsleden een voor een hun zetel innamen, had ik echt tranen in mijn ogen. Er zijn politici die zeggen: ‘Och, dat Europa-argument van vrede en geen oorlog meer, dat is niet meer relevant’. Ik huiver van zoveel achteloosheid voor iets waar zovelen in de wereld alleen van kunnen dromen.’

Nog even terug naar Sotsji. Tijdens de Moscow Pride in 2007 ondervond Sophie aan den lijve hoe het met de positie van homo’s in Rusland was gesteld – en dat haar hardloopschoenen haar heel goed van pas kwamen – toen ze letterlijk moest vluchten voor homofobe hooligans en de ME. En sindsdien is het klimaat in Rusland eigenlijk alleen maar verder verslechterd, zegt ze.

Hoe staat het tegenwoordig met de homorechten in de Europese Unie? ‘Grosso modo staat het er een stuk beter voor dan vijf jaar geleden. Dan

‘Els was ontzettend prettig in de omgang, maar geen doetje. Bij mij schuren die dingen altijd een beetje’

1957

maart

Verdrag van Rome

Oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, die in 1965 samenvalt met de EGKS en Euratom. Deze ‘EEG-6’ tekenen de start van de gemeenschappelijke douane-unie met het verwijderen van interne handelstarieven. Al snel wordt de EEG het belangrijkste onderdeel van samenwerking en, volgens sommigen, hét instrument om verdere integratie te bevorderen.

heb ik het dus over landen binnen de EU, want daarbuiten, met name in Rusland en Afrika, zie je dat reactionaire krachten weer enorm in opkomst zijn. Binnen de EU betreft dat slechts een handjevol landen, zoals Litouwen en Hongarije. Dat het beter gaat is natuurlijk niet alléén te danken aan de Europese Unie, maar het feit dat al die landen met elkaar in de parlamentsbankjes zitten heeft een geweldig disciplinerende werking. Geen enkel land heeft zin om bekend te staan als homofoob. Dat geldt ook voor de Gay Prides: het is ontzettend slechte citymarketing als homo’s in jouw stad voor de camera’s van de internationale pers in elkaar worden slagen, toch?’

Geldt dat ook voor andere morele vraagstukken?

‘Je kunt nooit op je lauweren rusten, als het om ethische kwesties gaat. Als je bijvoorbeeld kijkt naar Spanje, daar is onder Zapatero – wat betreft morele vraagstukken, zoals abortus – een enorme stap vooruit gemaakt. Nu zie je dat de huidige Partido Popular dat allemaal terug wil draaien. Niet omdat alle Spanjaarden ineens ontzettend conservatief zijn geworden, maar omdat Rajoy de steun nodig heeft van de almachtige katholieke instituties. Het baart mij zorgen dat die morele kwesties, waar wij als D66 juist zo voor staan, zo gemakkelijk worden ingezet voor politieke uitruil.’

Dat gaat vaak om nationale bevoegdheden, zoals abortus en familierecht. ‘Kijk, het intergouvernementele Europa van voorheen werkt niet meer met 28 lidstaten. We worden nu – of eigenlijk zijn we dat al – een politieke unie, waar democratisch besluiten worden genomen namens een gemeenschap van 500 miljoen burgers. Je kunt, ook als euroscepticus, niet meer volhouden dat Europa gewoon een soort douane-unie is, en dat je het over al die immateriële zaken niet hoeft te hebben. Wat gebeurt er bijvoorbeeld met een Nederlands homostel met kinderen dat tijdens vakantie in Italië strandt? Of neem de gezinshereniging van asielzoekers – dat is een Europees recht. Maar wat is een gezin? Mag Europese subsidie gebruikt worden voor stamcelonderzoek? We moeten bij dit soort vraagstukken een gezamenlijk standpunt kunnen formuleren.’

‘Het debat over Europa is negatief’, zei je tijdens je congresspeech. Wat kunnen we doen om die euroscepsis te doorbreken? ‘D66 roept al jaren om meer lessen over Europa en Europese politiek in het curriculum van het onderwijs, maar

1958

januari

1962

januari

Eerste afspraken Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Agricultuur is een belangrijk onderdeel van de (met name Franse en Nederlandse) naoorlogse economieën en samenwerking dient de honger ervaren in oorlogstijd te voorkomen. Boeren worden vanaf nu decennialang direct gesubsidieerd, met grote overschotten tot gevolg. Na aanhoudende kritiek wordt het GLB aan het eind van de 20ste eeuw grondig hervormd.

CV

Sophie in 't Veld
Vollenhove, 1963
Woonplaats: Brussel

opleiding

1982 – 1991
Studie geschiedenis
(specialisatie Middeleeuwen),
Universiteit Leiden
1993 – 1994
Postacademische opleiding
management en bestuurs-
kunde

loopbaan

1993 – 1994
Trainee-Beleidsmedewerker
gemeente Gouda, freelance
vertaler, lid bestuur D66 Delft
1994 – 1996
Medewerker D66-fractie
Europees Parlement
1996 – 2004
Fractiesecretaris Europese
Liberalen en Democraten
(ELDR, nu: ALDE)
2004 – heden
Europarlementariër voor D66;
in 2004, 2009 en 2014
D66-lijsttrekker Europese
Verkiezingen

overig

o.a. vice-voorzitter van de
LGBT Intergroup (Lesbian,
Gay, Bisexual and Transgen-
der) en voorzitter van het
platform voor secularisme
in het Europees Parlement.

Verder spreekt ze haar talen:
Nederlands, Frans, Duits,
Engels, Italiaans, Grieks en ze
verstaat Spaans en Zweeds.

ik zie dat dat maar mondjesmaat gebeurt. Toen ik in 2004 Europarlementariër werd, ben ik daarom snuffelstages gaan organiseren voor kinderen die doorgaans geen schoolreisjes naar Brussel in het lespakket hebben. Denk aan vmbo’ers, kinderen uit de Schilderswijk. Die lopen dan een hele week met ons mee. Dat is zó leuk! Laatst was ik op de school van een van die leerlingen om een speech te houden. Daarna vroeg de schooldirecteur aan hem: ‘En, voel je je nu meer Nederlander of meer Europeaan?’ Die jongen zei – helemaal verontwaardigd over zo’n domme vraag: ‘Allebéi natuurlijk!’ Dat zijn dan van die kleine momentjes, dat je denk: yes!’

Ons hoeft je natuurlijk niet meer te overtuigen, maar wat zou je willen zeggen tegen al die europessimisten die op 22 mei ook naar de stembus gaan? ‘Mijn oproep is: houd op met somberen. We hebben goud in handen! We hebben een markt van 500 miljoen mensen; we hebben een gezonde, hoogopgeleide bevolking; we hebben sociale rust en vrede; we hebben aandacht voor duurzaamheid; we lopen voorop met innovatie en technische ontwikkelingen – waarom zaniken en somber doen? Natuurlijk, we gaan door moeilijke tijden. Maar met een sterk Europa hebben we juist zoveel kansen op een betere toekomst.’

Twée dagen na het drukbezochte Congres99, waar ook dit interview plaatsvond, volgt schokkend nieuws: oud-minister Els Borst (81) is dood aangetroffen in haar garage in Bilthoven.

Wat betekende Els Borst voor jou? ‘Els was een van de boegbeelden toen ik net actief werd voor de partij. Ik keek altijd met grote bewondering en zelfs enige afgunst naar haar. Zij kon op een rustige manier mensen tot compromissen bewegen, zonder dat die waterig waren. Ontzettend prettig in de omgang, maar geen doetje. Bij mij schuren die dingen altijd een beetje. In de periode rondom de lijsttrekkerverkiezingen heb ik nog zeer uitvoerig contact met haar gehad. Over heel fundamentele zaken, zoals individuele vrijheden en medische-ethische vraagstukken. Ik sprak een collega van de Italiaanse Radicalen – onze zusterpartij in Europa – die deze onderwerpen al jaren probeert aan te zwengelen. Buitengewoon moeilijk in de achtertuin van het Vaticaan. Hij was enorm geschokt toen ik hem vertelde over haar dood. Voor hem – en voor velen met hem – was Els Borst een mythisch figuur, een baken van hoop.’ ■

Dit zijn ze!

Tot en met 30 januari konden alle D66-leden via e-voting de definitieve volgorde van de kandidatenlijst voor de verkiezingen van het Europese Parlement op 22 mei vaststellen. 2792 mensen hebben hun stem uitgebracht. Eerder al kozen zij Sophie in 't Veld tot lijsttrekker. Nummer 2 en 3 zijn de zittende Europarlementariërs Gerben-Jan Gerbrandy en Marietje Schaake, die beiden opnieuw het vertrouwen van de leden kregen. Na de wervende Europa-speech van Sophie, tijdens het 99ste D66-congres op 7 en 8 februari in de Amsterdamse Beurs van Berlage, werd de Top-11 officieel gepresenteerd.

www.d66.nl/mensen-d66/europees-parlement/

foto Charly Verhoeven

1963

januari

Generaal de Gaulle's veto voor toetreding VK

De eigenzinnige Franse president De Gaulle spreekt een gedecideerd *non* uit tegen Britse toetreding. De reden hiervoor is ambigu, maar duidelijk is dat De Gaulle enerzijds bang is voor het terugdraaien van het genereuze Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en anderzijds dat hij een buitenlandbeleid van *grandeur* voert en beoogt de VS als wereldmacht te ondermijnen.

1963

juli

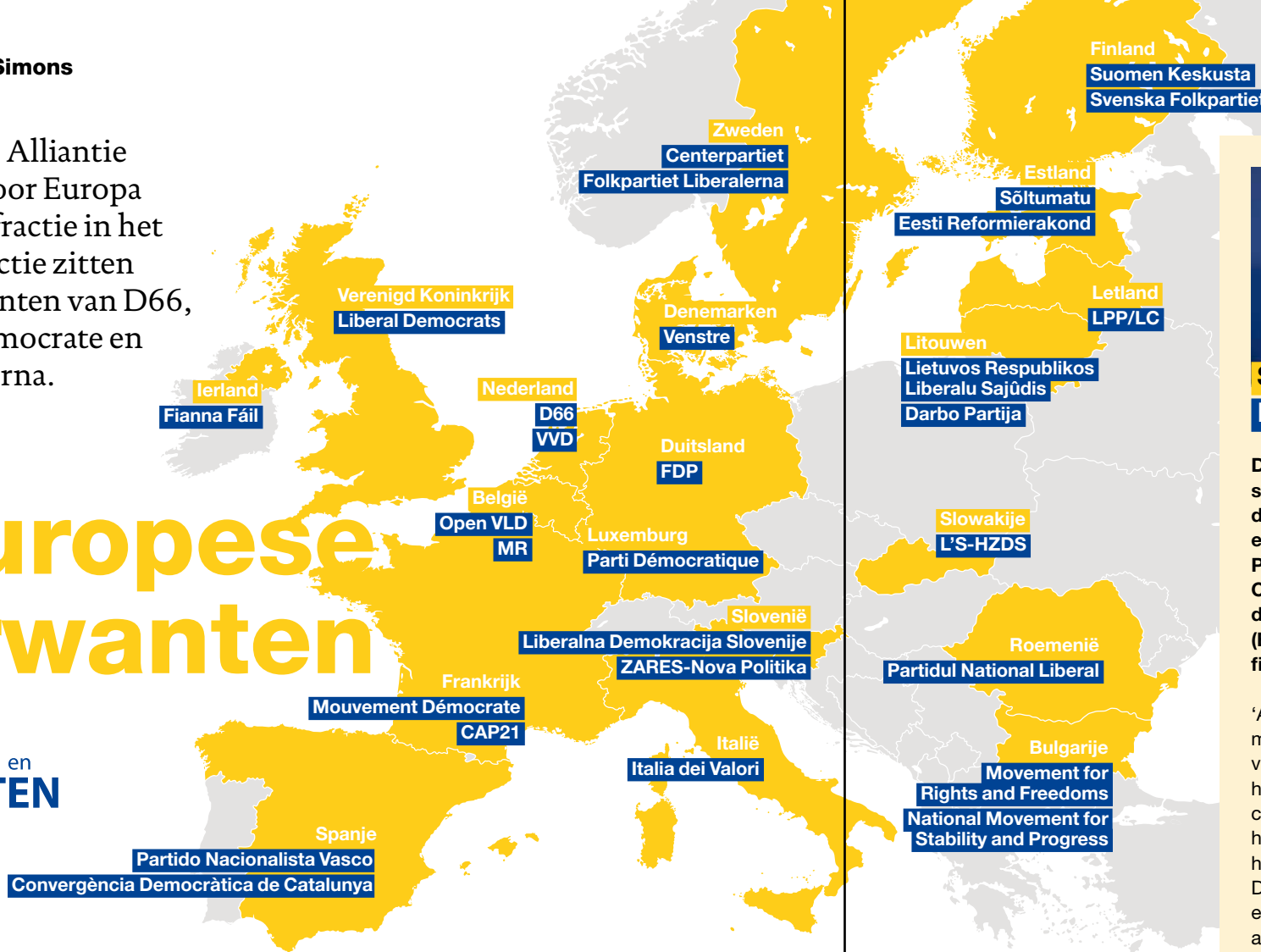
Yaoundé Conventie I

Eerste associatieverdrag met 18 onderontwikkelde landen in Afrika. Ontwikkelingshulp is de kern van de Conventie die wordt opgevolgd door en uitgebreid met Yaoundé II (1971-75), Lomé I t/m IV (1976-89) en Cotonou (2000-10). De Conventies worden bestempeld als neokolonialisme of, in mildere termen, als een eenzijdig voordelige deal.

D66 maakt onderdeel uit van de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE), de op twee na grootste fractie in het Europees Parlement. In deze fractie zitten de zusterpartijen en geestverwanten van D66, zoals de Franse Mouvement Démocrate en de Zweedse Folkpartiet Liberalerna.

Europese geestverwanten

Sylvie Goulard

Mouvement Démocrate

Deze Franse Europarlementariër staat stevig in Europa met haar ervaring als docent aan het Europacollege in Brugge en als voormalig adviseur van Romano Prodi tijdens zijn presidentschap van de Commissie. Ze richt zich met name op de Economische en Monetaire Unie (EMU) en de supervisie op lidstaten en financiële instellingen.

‘ALDE is, net als de lidstaten, verenigd, maar blijft divers. Natuurlijk zijn er meningsverschillen, maar onze leider Guy Verhofstadt vindt met hard werken stevast consensus. De individuele partijen zijn in hun eigen land vaak de enige die het lef hebben zich pro-Europees op te stellen. Dit verenigt ons nog meer. De overtuiging en efficiënte overredingskracht van leden als Gerben-Jan Gerbrandy, die naast me zit tijdens de plenaire sessies, helpen ook enorm. Ik zou graag meer transnationale vertegenwoordiging zien. Ik ben dan wel gekozen in West-Frankrijk, maar ik beschouw mezelf als representant van ruim 500 miljoen burgers. Daarnaast vind ik dat nationale politici de kiezer beter moeten informeren over het EP en het belang van verkiezingen. Leugens van extremistische partijen moet men beter doorprikken en elke burger zou zijn recht – maar m.i. zijn plicht – tot stemmen moeten vervullen. Beleidsmatig is het wat mij betreft een topprioriteit om de weeffouten in de economische instituties van de EU te verhelpen en om de stijgende kansenongelijkheid te agenderen. Dit is onacceptabel in een Unie van vrijheid en menselijke waardigheid.’

Cecilia Wikström

Folkpartiet Liberalerna

Deze Zweedse schrijfster en bekleder van diverse ambten binnen de Zweedse Kerk betrad in 1998 de politieke arena als lid van de provincieraad van Uppsala. Ze vervolgde haar carrière als parlementariër in 2006 voor de Liberale Volkspartij. Sinds 2009 neemt ze zitting in het EP en houdt ze zich voornamelijk bezig met burgerlijke vrijheden en interne juridische zaken.

‘ALDE is dé groep die zich hardmaakt voor de EU als waardengemeenschap. Democratie, gelijkheid en de vrijheid en kans om je leven in te vullen zoals je zelf wilt, gelden als de kern van Europa. ALDE vecht hier hard voor en we oogsten goed, al gaat het niet altijd gemakkelijk. Meestal komt dat door ideologische tegenstand van andere groepen, maar soms zijn er ook intern culturele verschillen. Dit is gelukkig slechts incidenteel en werk ik graag samen met de ALDE-leden. Ik prijs mezelf vooral gelukkig met mijn vriendin Sophie in 't Veld: haar ijzersterke geloof in liberale principes en haar energie hebben mij geleerd vasthoudend te zijn. Dat is van uiterst belang, zeker met deze verkiezingen van mythische proporties. Met een mogelijke vermindering van onze zetels, bijvoorbeeld door het wegvallen van de FDP in de Duitse Bondsdag en door de coalitie van rechts-populistische partijen, kan de samenstelling van het EP straks drastisch veranderen. De grote problemen van Europa hebben een gezamenlijke, verregaande federale oplossing nodig, vind ik. Stilstand en politiek gebaseerd op haat en onvrede zal Europa ten onder doen gaan. Ik doe mijn uiterste best om dit te voorkomen.’

Hoe zit het ook al weer? Het Europees Parlement (EP) bestaat momenteel uit 766 afgevaardigden (na de verkiezingen zijn dat er 751), waarvan 26 leden namens Nederland. Deze Europarlementariërs verenigen zich niet op grond van nationaliteit, maar op basis gelijkgezinde groepen of fracties. D66 behoort met drie parlementsleden tot de groep Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE), die uit de gelijknamige partij ALDE (voorheen ELDR) en de Europese Democratische Partij (EDP) bestaat. In deze groep zitten ook de VVD-leden en europarlementariërs uit twintig andere lidstaten, zoals de Duitse Freie Demokratische Partei (FDP) en de Britse Liberal Democrats (LibDem). Daarnaast zijn er ook partijen die wel tot de groep behoren, maar geen lid zijn van een van beide Europese partijen of geen zetel in het EP (meer) hebben, zoals de Italiaanse Radicalen.

ALDE profileert zich o.l.v. Guy Verhofstadt als de beschermheer van de kernwaarden mensenrechten, rechtsstaat en vrije markteconomie. De groep maakt zich hard voor een gezamenlijke Europese

politiek, waarin persoonlijke vrijheden, tolerantie, vrij ondernemerschap, sociale solidariteit en zorg voor milieu centraal staan. Dit vertaalt zich in de wil om Europese instituties transparanter, slagvaardiger en democratischer te maken, en om de structurele economische problemen te corrigeren middels striktere supervisie en het versterken van de interne markt op basis van duurzame groei.

De fractie telt 85 van de 766 Europarlementariërs, waarvan 45% vrouw is – ruim boven het gemiddelde van 34%. Het is daarmee de grootste groep na de christelijk-conservatieve fractie van de Europese Volkspartij (274 leden) en de Progressieve Alliantie van Socialisten en Democraten (194 leden). Dankzij haar rol als derde grootste fractie, vervult ALDE vaak een sleutelpositie en boekt daarmee klinkende resultaten: tijdens de laatste twee parlementsperiodes behoorde ALDE in circa 90 procent van de stemrondes tot ‘de winnaars’. Zo boekte ALDE grote successen in zaken aangaande overheidstransparantie, zoals de SWIFT-affaire en het ACTA-verdrag ■

De fractie telt 85 van de 766 Europarlementariërs, waarvan 45% vrouw is – ruim boven het gemiddelde van 34%

1964 GATT Kennedy Ronde

mei

Deze internationale onderhandelingen over tariefreducties zijn zowel één van de belangrijkste in de geschiedenis van internationale handelsliberalisering, als ook die waarin de Europese Gemeenschap voor het eerst als één groep acteert en voor het algemeen belang gunstige afspraken maakt met o.a. de Verenigde Staten.

1965 Lege Stoel Crisis

juni

De Gaulle trekt zijn delegatie terug uit de Raad zonder de Franse zetel op te geven, omdat stemmen met gekwalificeerde meerderheid geïntroduceerd wordt en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid hervormd/versoerd dreigt te worden. Supranationalisme en verminderde landbouwsubsidies aan Frankrijk zijn wat hem betreft onbespreekbaar.

Een energieke en bevlogener leider kan de ALDE-fractie in het Europees Parlement zich niet wensen: Guy Verhofstadt is Europa. Maar in zijn enthousiasme wordt de kandidaat voor het voorzitterschap van de Europese Commissie weleens verkeerd begrepen. Hij zou een ‘geharnaste eurofiel’ zijn die een Europese ‘superstaat’ najaagt. Niets is minder waar: ‘Europa moet alleen maar dát doen waar het toegevoegde waarde heeft.’

‘Méér Europa op een intelligente manier’

Het interview met Guy Verhofstadt vindt plaats op zijn werkkamer in het gebouw van het Europees Parlement in Brussel. Verhofstadt heeft het druk, heel druk. Vandaag is hij wat verlaat omdat hij net de pers te woord gestaan heeft tijdens de Europese Top. Een eerdere interviewafpraak met de *Democraat* moest afgezegd worden omdat hij op stel en sprong naar de Oekraïne moest. Een sleutel-hanger met de vlag van Kiev ligt op zijn bureau als stille getuige.

Uw agenda is overvol. Kunt u ons een beeld schetsen van wat zoal uw bezigheden zijn? ‘Eerst en vooral geef ik leiding aan 85 parlementsleden (de fractie van Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa – ALDE, red.) uit meer dan twintig landen. Je moet er voor zorgen dat deze een coherente houding aannemen in de dossiers die in het Europees Parlement aan de orde komen zoals het Vrijhandelsverdrag tussen de EU en de VS en het optuigen van de bankenunie. Ten tweede probeer ik om in een aantal landen waar ALDE tot nu toe niet of te zwak vertegenwoordigd was, mensen te motiveren om nieuwe liberaal-democratische lijsten uit te

zetten. Soms lukt dat goed, soms gaat dat moeizaam; het zijn toch allemaal liberalen die je ervan moet overtuigen om samen te werken. Ten derde heb ik de leiding in de campagne als kandidaat voor het voorzitterschap van de Europese Commissie. Dat betekent het uittekenen van een transnationale campagne en een beeld geven van hoe wij het anders zouden doen dan nu gebeurt. ‘Er is ruimte voor een hervormingsgezinde, liberaal-democratische, pro-Europese beweging – in tegenstelling tot de conservatieven die in de status quo blijven steken, en de socialisten die maar blijven denken dat je met meer schulden de problemen gaat oplossen. Wij willen Europa uit het economische moeras trekken door op een intelligente manier méér Europa te gebruiken om uit de crisis te geraken.’

Uw opmerking over méér Europa prikkelt. Kunt u dieper ingaan op de vraag: waarom meer Europa? ‘De belangrijkste reden voor méér Europa is dat de problemen waarmee de wereld momenteel wordt geconfronteerd alleen maar op wereldschaal opgelost kunnen worden. Een paar voorbeelden. Ten eerste is daar de klimaat-

verandering, een wereldprobleem dat niet bij de nationale grenzen ophoudt. Dat probleem kan alleen maar op wereld – of in elk geval continentaal niveau opgelost worden. Ten tweede denk ik aan de toxische financiële producten die vanuit de VS binnen komen walsen. Je kunt daar alleen maar wat aan doen als je reguleert, en het heeft geen zin om dat land voor land afzonderlijk te doen. Als zo’n product in één land binnenkomt en je werkt niet samen, dan loop je het risico dat dit alsnog het gehele systeem vergiftigt. En heel actueel is natuurlijk het energiebeleid. We zijn voor een kwart van onze energie afhankelijk van Rusland. Deze afhankelijkheid zou veel minder zijn als we een samenhangend energiebeleid zouden hebben met strategische afspraken: waar te investeren, waar de installaties zouden moeten staan enzovoorts. En zo’n gezamenlijk energiebeleid hebben we niet.’

Hoe moet dat ‘méér Europa’ er volgens u uit komen te zien? ‘Het is niet langer meer een wereld van *nation states*, maar het is een wereld van *empires* geworden. Europa moet in die wereld dus ook een *empire* worden om zich te kunnen verdedigen. Ik zeg ook

‘De belangrijkste reden voor méér Europa is dat de problemen waarmee de wereld momenteel wordt geconfronteerd alleen maar op wereldschaal opgelost kunnen worden’

altijd tegen mensen die bang zijn voor de crisis en voor Europa, en die denken dat ze hun soevereiniteit kwijt raken, dat ze die in feite al lang kwijt zijn. De problemen waar we voor staan kun je niet per lidstaat aanpakken. De soevereiniteit moet opnieuw uitgevonden worden, maar dan nu op het Europese niveau. ‘De beslissingsmacht die je in je eigen leven kwijt geraakt bent aan die steeds complexere en globaliseerde wereld, kun je alleen terugwinnen door sámen, op Europees niveau, het heft weer in handen te nemen. Dat is het beeld wat wij van Europa hebben – zéker niet

1966

januari

Einde Lege Stoel Crisis en Luxemburg Compromis

Na zes maanden zonder ‘Franse stoel’ stellen ministers van BuZa vast dat lidstaten een veto kunnen uitspreken wanneer kernbelangen van één van hen in het geding zijn. Daarmee is de gekwalificeerde meerderheidsstem in feite teruggebracht tot unanimititeit. Het Compromis wordt gezien als een stok tussen de deur van supranationale Europese integratie.

1968

juli

Voltooing Douane-unie

Alle interne douanekosten en handelstarieven worden afgeschaft en een gemeenschappelijk extern tarief wordt geïntroduceerd. ‘De Zes’ zetten hiermee de eerste stap naar een gemeenschappelijke (interne) markt.

CV

Guy Verhofstadt
11 april 1953 geboren
te Dendermonde

opleiding

Rechten, Universiteit Gent

partij

Open VLD

loopbaan

1976

Gekozen als
gemeenteraadslid
1979

Voorzitter PVV jongeren
(Partij voor Vrijheid en
Vooruitgang)

1985 – 1988

Minister van Begroting
en Wetenschapsbeleid
en vicepremier in het
Kabinet Martens VI en VII

1999 – 2008

Premier van België
(Verhofstadt I – III)

2009 – heden

Lid van het Europese
Parlement, leider
van de ALDE-fractie

2014

Kandidaat voor het
voorzitterschap van de
Europese Commissie

dat van een superstaat met zijn reglementeringen waarin van alles en nog wat vastligt. Ik vind trouwens ook dat we op een aantal terreinen te ver zijn doorgeschoten en dat er best wel bevoegdhe- den zijn die we weer terug mogen geven aan lid- staten en aan lokale en regionale besturen. Europa moet alleen maar dát doen waar het toegevoegde waarde heeft. In Europa moet het subsidiariteits- beginsel wat dat betreft leidend zijn: alles moet gebeuren op het niveau waar het optimaal kan ge- beuren. Een Europees leger heeft wat dat betreft toegevoegde waarde. Nu geven we massa’s geld uit, terwijl we maar in staat zijn om een zeer be- perkt aantal operaties uit te voeren. En waarom? Omdat we 28 keer hetzelfde doen. Maar ook hier geldt weer dat we dat alleen moeten doen waar het toegevoegde waarde heeft; de samenwerking tussen de Belgische en Nederlandse marine is hiervan een mooi voorbeeld.’

Er bestaat onder de burgers hoe langer hoe meer weerstand tegen een uitbreiding van de bevoegdheden van Europa. Hoe gaan we dat dan realiseren? ‘Eerst en vooral moeten we daar in de publieke opinie meer steun voor verwer- ven. Omdat het Europese verhaal door de politici steeds minder enthousiast wordt verteld kun je niet verwachten dat de publieke opinie positief blijft. Ten tweede moeten we de burger dat per- spectief ook daadwerkelijk aanbieden en deze er ook van overtuigen. In die zin zijn de Europese verkiezingen ook van essentieel belang. Ik denk trouwens dat dit keer die verkiezingen ook anders zullen zijn dan de vorige. Je merkt dat er meer be- langstelling voor is, misschien vanwege de crisis waar Europa midden in heeft gestaan. Er wordt meer in de kranten over geschreven dan vijf jaar geleden en er wordt ook meer door de kandidaten onderling gedebatteerd, ook transnationaal. En dat is goed, want dat betekent dat er zich meer een Europees democratisch zelfbewustzijn aan het vormen is. Hadden de vorige verkiezingen meer het karakter van een test voor de nationale rege- ringen; nu gaat het meer om Europa.

‘De volgende stap is dan dat dit ook tot meer Eu- ropese oplossingen gaat leiden en dat niet het po- pulisme, pessimisme en euroscepticisme de over- hand gaat krijgen, dat de mensen graag wijsmaakt dat alle problemen waar ik het net over had - zoals de klimaatverandering en migratie - zullen ver- dwijnen als we ons in onze eigen natiegrenzen te- rugtrekken. Want dat is toch wat al die Euroscep- tici in alle landen beweren. En dat is een leugen.’

Wie zijn de grootste hinderpalen? Eurosceptici? Nationale politici? ‘Geen kritiek naar nationale politici, maar die hebben wel zo hun eigen belan- gen. En die vinden het natuurlijk lastig om be- paalde zaken naar Europa over te dragen, ondanks dat er winst te behalen valt in de vorm van lagere kosten en verbeterde efficiency.’

‘Omdat het Europese verhaal door de politici steeds minder enthousiast wordt verteld, kun je niet verwachten dat de publieke opinie positief blijft’

U zei zojuist dat er wel degelijk zaken zijn die terug kunnen naar landen zelf. Waar denkt u dan aan? ‘Bijvoorbeeld stukken van de rege- mentering van de interne markt. Welke kleur moet de olijfolie hebben? Hoe dik moeten de appels zijn om appels te mogen heten? Hoeveel liter moet een toilet doorspoelen? Het is overi- gens wel zo dat het vaak de industrie zélf is die om die regels vraagt, om binnen hun sector een *level playing field* te creëren, zodat de randvoor- waarden voor iedereen gelijk zijn. Maar die regels zijn in sommige gevallen echt doorgeschoten. De regels mogen ontwikkelingen nooit tegen- houden. Sterker nog: het kan niet zo zijn dat Europa hervormingen in detail gaat dicteren; Europa kan hooguit de kaders stellen. Denk daar- bij aan de pensioenstelsels: Europa kan wel eisen dat de pensioenstelsels in de lidstaten duurzaam zijn zodat de harmonie van de economische stel- sels gehandhaafd wordt, maar moet niet de exacte regels opleggen.’

De assistente van Verhofstadt komt binnen en wenkt dat de tijd om is. Elders in het parlaments- gebouw wacht een delegatie van een Zweedse zusterpartij die toegesproken moet worden, en die zitten ook al een tijdje te wachten. Als hij zijn werkkamer verlaat staat de espresso, die zijn assistente bij aanvang van het gesprek gebracht heeft, nog onaangeroerd op tafel ■

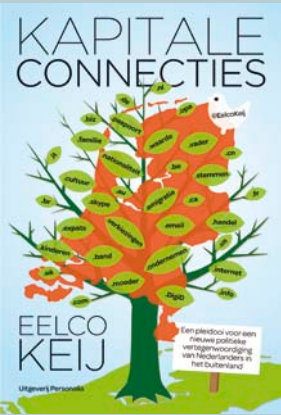
Democraat
boekhandel

KAPITALE CONNECTIES

EELCO KEIJ

Aan het begin van de 21ste eeuw, ten tijde van een nieuwe Neder- landse emigratiegolf, is er sprake van een nieuw soort emigrant: meer betrokken bij wat er in Nederland speelt en beter geïnfor- meerd. Zaken als de discussie rond dubbele nationaliteit voor Nederlandse emigranten en het intrekken van de steun voor Ne- derlands taalonderwijs in het buitenland maken echter duidelijk dat die betrokkenheid vanuit Den Haag niet geheel wederzijds is. Wat is de economische meerwaarde van Nederlandse expats en emigranten voor Nederland zelf? En wat kan Nederland le- ren van de manier waarop andere landen met hun eigen bur- gers in het buitenland omgaan? Met het politieke manifest *Kapitale Connecties* probeert Eelco Keij een brug te slaan tussen politiek Den Haag en het om- vangrijke Nederlandse electoraat in het buitenland. Op basis van uitgebreid bronnenonderzoek komt Keij tot suggesties en aanbevelingen bestemd voor de politieke partijen in Den Haag, inclusief zijn eigen partij D66.

EELCO KEIJ (1977) woont in New York en is zelfstandig on- dernemer en fondsenwervingsstrateeg. Naast de Nederlandse nationaliteit heeft hij in 2011 de Amerikaanse nationaliteit ver- kregen. In 2012 was hij kandidaat voor D66 bij de Tweede Ka- merverkiezingen van 2012.

KAPITALE CONNECTIES
FORTUNATE CONNECTIONS

EELCO KEIJ

UITGEVERIJ
PERSONALIA
PAPERBACK, 96 BLZ.
(NL ÉN EN)
ISBN 9789079287307
E-BOOK: € 2,95 (NL OF EN)

€ 9,⁹⁵

DE MYSTERY BURGER

J. BIJL & K. RIJKEN

Gedurende drie dagen in de week is er altijd wel een gemeen- tehuis in Nederland waar je binnen kunt lopen om een raads- vergadering bij te wonen. Magazine *Binnenlands Bestuur* zette sinds begin 2012 iedere week een *Mystery Burger* op de tri- bune om te bekijken wat er mis ging en om tips te geven voor verbetering. Mystery Burgers Kemal Rijken en John Bijl door- kruisten het hele land en schreven in totaal 85 columns, die nu – voorzien van extra duiding – zijn gebundeld in dit boek. Een must voor iedere politieke junkie met liefde voor de lokale democratie.

KEMAL RIJKEN (1980) is politicoloog, geschiedkundige, jour- nalist en schrijver. Ook is hij verbonden aan het Periklesinsti- tuut en actief als gespreksleider voor onder andere het Interna- tionaal Documentaire Festival Amsterdam (IDFA).

JOHN BIJL (1972) is directeur van het Periklesinstituut. Van- uit zijn organisatie begeleidt hij gemeenteraden en Provinciale Staten bij het verbeteren van het politieke proces. Ook traint hij fracties, raadsleden en wethouders in hun politieke vaardighe- den. Hij was tot 2006 deelraadslid voor D66 in de Rotterdamse deelgemeente Delfshaven en is nog steeds op verschillende podia actief voor D66.

DE MYSTERY BURGER
EEN KRITISCHE BEZOEKER
BIJ DE GEMEENTERAAD

JOHN BIJL
KEMAL RIJKEN

UITGEVERIJ
BINNENLANDS BESTUUR
PAPERBACK, 284 BLZ.
ISBN 9789013120882

€ 28,⁵⁰

1969

juli

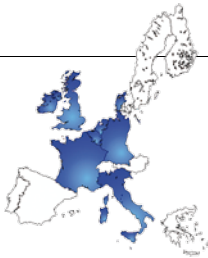

Pompidou erkent de mogelijkheid tot toetreding VK

De Gaulle neemt ontslag na een negatieve uitslag van een constitutioneel referendum, die hij opvat als een vertrouwensbreuk tussen hem en het Franse volk. Pompidou volgt hem op en probeert Frankrijk terug in het centrum van verder Europese samenwerking te plaatsen door de Britten het kandidaat-lidmaatschap in het vooruitzicht te stellen.

1973

januari

Eerste uitbreiding

De EG-9 is een feit: Denemarken (incl. Groenland), Ierland en het Verenigd Koninkrijk treden toe, waarbij allen een nationaal referendum houden. Het Noorse volk stemt in het referendum voor de twee keer ‘nee’. (Groenland treedt na een referendum in 1985 weer uit de EG, nadat het van Denemarken in 1979 zelfbestuur heeft gekregen).

1975

juni

Ondertussen in... Brussel

In de aanloop naar de EP-verkiezingen op 22 mei zijn alle ogen gericht op ‘Brussel’. Maar wat doen onze mensen daar nu eigenlijk? De *Democraat* ging embedded bij ‘Team Gerbrandy’, en liep een dag mee door de wandelgangen van het Europees Parlement. ‘Alsof we niets beters te doen hebben dan ons druk maken om de chocoladesigaret.’

‘**De Brusselse cyclus** is normaliter erg overzichtelijk’, vertelt Karen Arnon, een van de drie medewerkers van D66-Europarlementariër Gerben-Jan Gerbrandy, een week eerder door de telefoon. ‘Maar nu gaat het allemaal anders, met de verkiezingen voor de deur. Dossiers staan *on hold* of moeten razendsnel worden afgerond.’ Iedere fase in de Brusselse cyclus heeft een ander kleurtje in Karens agenda. Die kleuren lopen deze maanden nogal door elkaar. ‘Ik heb wel een afspraak met een lobbyist’, zegt ze geruststellend. ‘En je mag mee naar de vergadering van de liberale coalitie ALDE. Als mijn

gast, want die is niet openbaar.’ Met een knipoog: ‘De buitenwereld hoeft niet te weten waar liberalen onderling over kibbelen.’

11:00 uur de aankomst

Het uitpuilende kantoorje van ‘Team Gerbrandy’ steekt wat schraal af bij de massieve glazen gevel van het Altiero Spinelli-gebouw (ASP). In deze vijf torens van elk vijftien verdiepingen bevinden zich de kantoren van Europarlementariërs en beleidsmedewerkers. De drie medewerkers van Gerbrandy delen de kleine ruimte – de Europarlementariër heeft een eigen kantoorje met een klein bureau en een bank. Alle deuren staan open, om de claustrofobie buiten te houden. ‘Het was rustig vanochtend’, vertelt Karen. Slechts één stressmoment: voor een radio-interview moest ze actuele cijfers over de energiemarkt achterhalen, in de context van de relatie tussen Europa en Rusland. ‘Dan laat je de rest in één keer vallen en is het zoeken als een gek.’ Maar niet iets om ’s nachts wakker te liggen. Laatst gebeurde dat wel. Karen: ‘De volgende dag zouden we de Ierse minister van Milieu ontvangen. Hiér, in dit kleine kantoor! Ik schrok wakker en dacht: kan dat wel?!’ s Ochtends stuurde ik een sms’je naar Gerben-Jan. Hij stuurde terug: ik zal wel even stofzuigen.’

13:00 uur de lunch

Als je geen afspraken buiten de deur hebt, hoeft je het gebouw niet uit, vertelt Karen. Er zit zelfs een supermarkt in het parlement. ‘Mensen uit de Raad of de Commissie komen meestal naar de parlementariërs toe, net als lobbyists’, zegt Karen.

Lobbyisten worden ontvangen in de Mickey Mouse Bar, die zijn naam dankt aan de bontgekleurde lage stoeltjes.

‘Hier in de kantine zie je tót twee uur Noordwest-Europa lunchen en na tweeën Zuid-Europa’

‘Hier in de kantine zie je tót twee uur Noordwest-Europa lunchen en na tweeën Zuid-Europa’, zegt ze, terwijl we – klokslag twee uur – de lege borden op de band plaatsen. Op weg naar buiten passeren we het fitnesshonk. ‘Laatst kwam ik na het sporten Janez Potočnik, tegen’, vertelt Karen. ‘Hij is de Eurocommissaris op een deel van de portefeuilles van Gerben-Jan, zoals milieu. We hebben een snelle kop koffie gedronken en wat gepraat.’ Na een korte pauze: ‘Maar niet alle Eurocommissarissen zijn zo informeel.’

14:00 uur de lobbyist

‘Gesprekken met lobbyisten zijn nuttig’, vertelt Karen. Liefst vroeg in het besluitvormingsproces: ‘Je krijgt snel inzicht in de verschil-

In vergelijking met het Haagse Binnenhof ogen de kantoorkolossen waarin ‘Europa’ zetelt grijs en grauwig. Maar de kantine wordt bevolkt door een bont, gemêleerd gezelschap. Het doet denken aan een universiteitsmensa. Haar collega Marc Holtkamp kijkt op van zijn salade en knikt naar een groepje Nederlanders. ‘Onze collega’s van het CDA’, zegt hij. ‘Iedereen hier

lende stakeholders en de issues. Daarna kun je pas de balans opmaken.’ Ze spreekt met hen af in de Mickey Mouse Bar, die zijn naam dankt aan de bontgekleurde lage stoeltjes met grote pofleuning – een groter contrast met de repetitieve ophef over corruptie en nepotisme in dit ‘lobbyparadijs’ is niet denkbaar. Op een van de stoeltjes zit een rossige Brit. Hij oogt vermoeid met zijn tweedagenbaardje en wallen. Op tafel ligt een boekje van een bekende farmaceut. Van de droge presentatie over het nieuwe medicijn bekijft alleen dat het middel van de concurrent iets te maken heeft met rattengif – erg subtiel is de farmaceutische lobby niet. De man haalt zijn kaartje uit zijn jasje. ‘Het is niet alleen praten, maar ook luisteren’, legt hij me uit. ‘Als je weet tegen welke problemen Europarlementariërs aanlopen, dan kun je ze helpen.’

15:00 uur de ALDE-werkgroep

Een enkele Europarlementariër en een dozijn beleidsmedewerkers praten in een vergaderruimte zo groot als een collegezaal over de etikettering van nano-materialen. Veel reuring wekt het niet.

1974 Top in Parijs

december

Deze historische top leidt tot de oprichting van de Europese Raad, waarin regeringsleiders voortaan bijeen komen om, ondermeer, verdragen te maken of te veranderen. Daarnaast worden overeenkomsten gesloten om in 1979 directe verkiezingen voor het Europees Parlement te houden en om een Europees Regionaal Ontwikkelingsfonds op te zetten.

1979 Europees Monetair Systeem

maart

Na de turbulentie door het uiteenvallen van de goudwisselstandaard spreken de lidstaten af een wisselkoerssysteem te hanteren dat beter beschermt tegen speculatie en onzekerheid en tegelijkertijd ruimte overlaat om de waarde van individuele munten aan te passen. Nationale munten vormen een eenheid (de ECU) die als voorloper van de euro gezien kan worden.

Karen: ‘Hier koken we de onderwerpen voor, zodat we straks vlot door de vergadering gaan. Dit punt komt straks überhaupt niet meer terug.’ Dat voorbereiden moet. Europa is gigantisch. Het aantal onderwerpen op de agenda ook. Dat maakt haar werk zo leuk, vertelt Karen. ‘Ik houd mijn eigen dossiers bij en voer ook zelf onderhandelingen. Net als Gerben-Jan. Hij doet natuurlijk de politiek beladen onderwerpen zelf.’ De voorbereiding van de stemmingen verloopt volgens hetzelfde stramien. Karen filtert uit de honderden amendementen de randgevallen. Alle andere krijgen een plusje of minnetje, zonder het bureau van de Europarlementariër te bereiken.

15:30 uur teamoverleg
Als we opnieuw het kantoor van ‘Team Gerbrandy’ betreden, hangt er opgetogen sfeer. De Europarlementariër is binnengekomen. Hij begroet me met een brede lach en stevige handdruk. ‘Leuk dat je er bent! Ik spreek zo een groep studenten toe, zin om mee te gaan?’ De ‘normale’ Brusselse cyclus draait om de stemmingenweek, die plaatsvindt in Straatsburg, de officiële zetel van het EP. Maar: ‘Straatsburg is hectisch. Het is een drukke week voor de 751 Europarlementariërs, maar ook voor de medewerkers, journalisten en lobbyisten’, zegt Karen. Daarom reist Gerben-Jan maandelijks met één van zijn drie medewerkers naar Frankrijk, waar dagen achter elkaar tot ’s avonds laat debatten plaatsvinden. De week ervoor stemmen parlementariërs en fracties de onderwerpen af. De week erna zijn de commissievergaderingen. De laatste week treden Europarlementariërs in contact met de achterban.

Maar in verkiezingstijd gaat alles anders. ‘We hebben nu ons teamoverleg staan, gaat dat door?’, vraagt Karen. Maar Gerben-Jan is alweer druk in de weer met zijn persoonlijke verkiezingspagina. Rinke Brussel, medewerker en kandidaat-Europarlementariër, vindt de website onoverzichtelijk. Gerben-Jan frons. Rinke: ‘Kijk eens naar andere sites, hoe ziet die van Obama eruit?’

16:30 uur een groep studenten
Niet voor het eerst vandaag verlaat Gerben-Jan zijn kantoor om een groep studenten toe te spreken. ‘Vanochtend had ik tachtig man, meer dan op menig verkiezingsbijeenkomst.’ ‘Ik merk dat Brussel moeilijk te begrijpen is, ook voor journalisten’, vertelt Gerben-Jan vijf minuten later tegen de groep journalistiekstudenten. ‘In de media zie je vaak dezelfde personen, altijd met dezelfde onderwerpen.’ En soms is de informatie ook onvolledig of niet helemaal juist, vindt hij. ‘Dat wij ons hier in Brussel bijvoorbeeld alleen maar druk zitten te maken om de chocoladesigaret. Alsof wij niets beters te doen hebben.’

De Europarlementariër heeft zich onlangs opgeworpen tot de voorvechter tegen stroperij. Hij heeft het onderwerp op de agenda gekregen door honderden Europeanen te mobiliseren, die brieven stuurden aan de Europese Commissie. ‘Maar eerst moest ik de voorzitter van ENVI (de commissie voor milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid, RvdT) overtuigen, die zat niet te wachten op wéér een resolutie’, vertelt Gerben-Jan. ‘Gelukkig kennen we elkaar goed, ik ben zelf vicevoorzitter van ENVI. Hij weet waar ik voor sta. Die gunfactor is hier belangrijk.’

17:30 uur de ALDE-vergadering
De ALDE-vergaderzaal is volgestroomd. In het middenstuk zitten de Europarlementariërs; daaromheen de medewerkers; vooraan het driekoppige voorzitterscomité en daarachter de tolken achter het glas. Er hangt een opgewonden stemming. Karen: ‘Met alle liberalen, van links tot rechts, één standpunt innemen – dat levert soms heftige debatten op.’

De liberalen zijn in Europa beduidend minder groot dan de socialisten en de christendemocraten, maar geven met hun 85 zetels vaak de doorslag. ‘We kunnen over links en over rechts, een mooie positie’, verklaart Karen. Vandaag is het de markante Britse liberaal Andrew Duff die het niet eens wordt met de gelegenhedsvoorzitter – Guy Verhofstadt is verhinderd – over een stemprocedure. Karen schudt het hoofd. Ze klikt de krant open op haar tablet, terwijl ze de voorzittersstijl van Verhofstadt priijst.

Vier jaar geleden ging ze als stagiair voor Gerben-Jan aan de slag, vertelt Karen, terwijl we naar de uitgang van het Altiero Spinelligebouw lopen. ‘Dit is echt de leukste baan die ik me kan bedenken. Na vier jaar is het nog steeds zó boeiend. Heb ik verteld dat ik met Gerben-Jan mee mocht naar de VN Duurzaamheidstop in Rio de Janeiro? Wat een mega-ervaring! Zal ik daar nog iets over vertellen, of heb je genoeg zo voor je artikel?’ ■

We hebben het nog niet allemaal in de gaten, maar er is een groene industriële revolutie gaande die de wereldeconomie radicaal gaat veranderen, betoogt D66-Europarlementariër Gerben-Jan Gerbrandy.

Groene industriële revolutie

Dinsdag 5 maart 2014 was een opmerkelijke dag. Bij de presentatie van het eerste verlies in de geschiedenis van energiebedrijf RWE (bijna 3 miljard euro!) gaf de hoogste baas als verklaring dat RWE ‘wellicht te laat was overgestapt op duurzame energie’. Op hetzelfde moment kondigde de Chinese premier Li Keqiang in zijn State of the Union ‘een oorlog tegen vervuiling’ aan.

Indrukwekkende transformatie
Deze twee uitspraken geven perfect aan wat er momenteel in de wereld gaande is: een indrukwekkende transformatie van de wereldeconomie. Een miljardenbedrijf dat de boot mist door niet snel genoeg in te zien dat duurzaamheid uit concurrentie-oogpunt bittere noodzaak is, en de grootste vervuiler van de wereld die inziet dat haar indrukwekken-de groeistrategie alleen mogelijk is als dat schoon gebeurt.

Die transformatie is de afgelopen vijf jaar precies mijn inzet geweest in het Europees Parlement. We hebben het nog niet allemaal in de gaten, maar er is een groene industriële revolutie gaande die de wereldeconomie radicaal gaat veranderen. Schoner produceren en consumeren is niet meer alleen een morele kwestie, maar ook bittere economische noodzaak. Het bedrijf van morgen is óf duurzaam óf failliet. Dus minder uitstoten, grondstoffen hergebruiken, het gebruik van fossiele brandstoffen snel afbouwen, en de natuur behouden en slím gebruiken. De twee uitspraken hierboven bewijzen dat het iedereen aangaat. Ook de opkomende markten.

Vertrouwen, onderwijs en innovatie
Het mooie is dat D66 alles in zich heeft om leiding te geven aan deze nieuwe toekomst. Wij hebben vertrouwen in mensen en in hun eigen inbreng. En laat dat nou juist cruciaal zijn in het verduurzamen van onze maatschappij. Van onderop zien we talloze initiatieven ontstaan. Van gezamenlijke energieopwekking in de straat tot het produceren van lokaal, gezond voedsel. De belangrijkste doorbraken komen van individuen. Mensen die durven te dromen en deze dromen ook uit laten komen. Thuis of vanuit vaak kleine bedrijfjes.

De andere belangrijke pijler is natuurlijk onderwijs en innovatie. De economie verduurzamen is geen sinecure. Daar zijn nog heel veel slimme mensen en technologische doorbraken voor nodig. Maar alleen door daarin massaal te investeren en door mensen de ruimte te geven dat geld op een optimale wijze te gebruiken, zullen wij die doorbraaktechnologieën ontwikkelen. In alle sectoren, inclusief de voor Nederland zo belangrijke chemie, transport en landbouw. Juist daarom heb ik mij zo hard ingezet om de Europese begroting veel meer in te zetten voor innovatie en verduurzaming.

Sterker D66-gehalte
Je hoort geluiden dat Europa geen gekke Henkie moet zijn en haar eigen concurrentiepositie niet in gevaar moet brengen door bedrijven te dwingen schoner te produceren. Maar het tegenovergestelde is gaande. China is de grootste investeerder in schone technologie, Brazilië loopt voorop in biobrandstoffen, en India is de grootste groeier in hernieuwbare energie. Europa is natuurlijk ook uitstekend gepositioneerd, met veel van de beste universiteiten en meest innovatieve bedrijven ter wereld. Maar Europa heeft wel een veel sterker D66-gehalte nodig. Met vertrouwen in mensen en een grotere inzet op onderwijs en innovatie kan Europa leidend zijn in de groene industriële revolutie naar een schone en welvarende wereld ■

1981

januari

Tweede uitbreiding

Na de val van de dictatuur van het ‘kolonelsregime’ treedt Griekenland als tiende lid toe tot de Gemeenschap. Vlak hierna komt echter de socialistische premier A. Papandreu aan de macht, die hevig is gekant tegen integratie, omdat Griekenland hierdoor ‘geconsolideerd wordt tot een satellietstaat in het kapitalistische systeem’.

1984

juni

Top in Fontainebleau

Na vijf lange jaren van obstructiepolitiek door premier Margaret Thatcher wordt een overeenkomst bereikt om de Britse bijdrage aan het Europese budget te verminderen en eerder overgemaakt geld terug te geven: de beruchte Britse *Rebate*. Omdat het VK sinds de toetreding een disproportionele nettobetaler was, wil Thather ‘my money back!’.

D66-partijveteraan (o.a. wethouder, Tweede Kamerlid en campagneleider) en oud-burgemeester van Hilversum

Ernst Bakker

HELLENDORRN
16 april 1946

HILVERSUM
8 februari 2014

Ernst is overleden. We wisten dat het kwam en toch is het ongelofelijk. Hij was altijd zo intens levend. Hij hield van het leven en wij hielden van hem.

Alle jaren dat ik partijleider was, was hij mijn voorlichter, mijn politieke adviseur, mijn vriend. Later was hij kamerlid, wethouder, burgemeester en nog altijd mijn vriend. Hij kende de partijpolitiek in Nederland als geen ander. Dat kwam vooral doordat hij kenner was van de mens, de mens met zijn zwakheden en kracht, met zijn hebzucht en generositeit, met zijn eigenbelang en zijn idealen. Daarbij was zijn humor altijd bondgenoot.

Altijd was hij er voor D66, in voor- en tegenspoed. Je kon op hem rekenen, ik heb nooit vergeefs een beroep op hem gedaan. Hij wees op mogelijkheden, hij waarschuwde voor valstrikken, hij voorzag partijpolitieke manoeuvres. Maar vooral was hij een fijn mens. Hij had zo’n goed hart. Hij had z’n slimmigheden, maar nooit tastten die de integriteit van mensen aan, of het nu medestanders waren of tegenstanders.

Politiek is een uniek bedrijf, vervlochten met vrijwel alle aspecten van het menselijk bestaan. Het was naast zijn privéleven, zijn passie, de invulling van zijn bestaan. Dat kon vooral doordat hij zelf zo door en door menselijk was. Hij begreep al die aspecten van het mens-zijn zo goed. Daarom is zijn heengaan zo intens verdrietig. Onze gedachten gaan uit naar Hanneke en naar allen voor wie hij dierbaar was. Ik zal hem missen. Hij zal door velen gemist worden.

*tekst
Jan Terlouw*

foto Ernst Bakker Marcel Antonisse
foto Els Borst Marco Bakker

D66-prominent, arts, hoogleraar, minister van Volksgezondheid, Minister van Staat

Els Borst

AMSTERDAM
22 maart 1932

BILTHOVEN
8 februari 2014

Toen Hans van Mierlo haar in 1994 strikte voor het ministerschap van VWS, koos hij voor een vakvrouw met een enorme naam in de zorg: arts, hoogleraar onderzoek naar klinisch handelen, voorzitter van de Gezondheidsraad. Tegen zo’n grote naam konden VVD en PVDA in de claim om het departement van VWS niet op.

Tussen eind 1997, toen ik fractievoorzitter werd, en de zomer van 2002, toen ze uit de politiek vertrok, heb ik met Els ongelooflijk intensief mogen samenwerken. Onze samenwerking verliep perfect. Nooit een stemverheffing, nooit onmin, altijd overleg en altijd begrip voor de partijpolitieke afwegingen. Het mooie ouderwetse woord consciëntieus typeert haar het beste: zorgvuldig, nauwgezet, integer. Alles schreef ze met haar precieze handschrift in ontelbare schriftjes op, altijd kon zij nauwkeurig navertellen wat er in en buiten het kabinet precies was gebeurd en afgesproken. Haar onderkoelde humor, vol met zelfspot en ironische observaties, zorgde voor hilarische momenten tijdens ons vaste politieke overleg op donderdagavond.

De betekenis van Els Borst voor de volksgezondheid en het medisch-ethisch debat in Nederland kan moeilijk worden overschat. De lijst wetten die zij tot stand bracht, is indrukwekkend. De balans tussen dokter en patiënt, tussen zorgverlener en zorgvragende, was typerend voor haar inzet. Daarin heeft ze onvoorstelbaar veel bereikt. Al tijdens haar ministerschap werd ze steeds meer staatsvrouw en raadsvrouwe voor velen. Die kwaliteit groeide alleen maar in de jaren daarna. Het ministerschap van Staat paste haar als een jas.

Wat zullen we haar missen. Als een grootheid in de zorg, in de politiek, in de samenleving en in onze partij waarvan ze niet voor niets erelid werd. Maar vooral als een wijze, geestige, belangstellende en door en door loyale vriendin.

*tekst
Thom de Graaf*

Sinds 1966 kritisch en loyaal lid, ‘nestor’ van D66 Den Haag en oud-redacteur van de Democraat

Stijn Verbeeck

ST. ANTHONIS
4 februari 1931

DEN HAAG
1 maart 2014

Onze Haagse pater familias is overleden.

Stijn Verbeeck was D66’er van het eerste uur. Hij was ook het wandelende geweten van D66 Den Haag. Dat liet hij gevraagd of ongevraagd horen. Hij of zijn Marjolein.

Stijn Verbeeck en zijn Marjolein Engwirda waren sinds jaar en dag zo’n beetje de meest trouwe en betrokken leden van de afdeling Den Haag. Zij hebben geen enkele afdelingsvergadering of congres overgeslagen. Sterker nog, velen zullen hem en Marjolein nog kennen van de scherpzinnige cabaretvoorstellingen waarmee zij eind jaren tachtig, begin jaren negentig de congressen opfleurd. Toen Marjolein tien maanden geleden overleed was dat een enorme klap voor Stijn, die niet alleen afscheid nam van de liefde van zijn leven, maar snel daarna ook zijn hele leven ondersteboven gegooid zag. Toch bleef hij – ook in het verpleeghuis, waar hij na zijn beroerte terecht kwam en ik hem drie weken geleden nog sprak – gezellig en heel geïnteresseerd in de lokale Haagse politiek. Dat kan ook haast niet anders na zo’n levenslange band met D66, en Den Haag in het bijzonder. De bijeenkomst afgelopen najaar, in zijn favoriete café op het Haagse Bankaplein was dan ook zeer geslaagd; Stijn kreeg daar, omringd door vele oude en jonge D66’ers, de Jet de Bussy-penning voor zijn jarenlange inzet. Niet in de laatste plaats voor zijn jarenlange redacteurschap van de *Democraat*.

*tekst
Marjolein de Jong*

Uit onderzoek van *Forum*, het opinieblad van VNO-NCW, de grootste organisatie voor het bedrijfsleven, blijkt dat het vertrouwen van ondernemers in D66 is verdubbeld, van 12% naar 25%. Voor veel Nederlandse bedrijven is ‘Europa’ van levensbelang. Wat zijn hun wensen en adviezen voor onze Europarlementariërs?

Een helder verhaal over Europa

Kees Kuijken

Directeur-eigenaar van KLG Europe

sector
Transport en logistiek (zeevracht, luchtvracht, warehousing)

medewerkers
ca. 700 mensen;
3 kantoren in Nederland plus vestigingen in GB, Roemenië en China

omzet
120 mln. euro

Tip 1 Verminder de regelgeving en vertel een helder verhaal

‘Europa is nog steeds onze belangrijkste handelspartner. Met alle BRICS-landen tezamen (Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika) drijft Nederland minder handel dan alleen al met Italië’, zo schetst Kees Kuijken – directeur-eigenaar van KLG Europe, een familiebedrijf dat sinds 1918 bestaat – de economische dimensie van Europa. ‘In Nederland werken 300.000 mensen in de logistieke sector. Nederland is een belangrijk doorvoerland: de lading komt bij de haven van Rotterdam binnen en gaat door naar heel Europa. ‘Dat logistiek een van onze topsectoren is, onderstreept het belang van deze sector voor ‘de BV Nederland’. Als Nederland uit de EU en de euro zou stappen, ben je deze positie kwijt: goederen komen dan niet meer via de Rotterdamse haven binnen maar via Antwerpen of Hamburg. Hetzelfde geldt voor luchtvracht die nu via Schiphol binnenkomt. ‘Dankzij de lage lonen in landen als Roemenië en Bulgarije kan ‘Europa’ de concurrentie met bijvoorbeeld China aan. Dit realiseert men zich in Nederland te weinig. Omdat de lonen daar zelfs lager zijn dan in sommige goed ontwikkelde re-

gio’s in China, komt de Europese maakindustrie gedeeltelijk uit Azië terug en vestigt deze zich weer in Oost-Europa.’

Waar moeten de nieuwgekozen Europarlementariërs de hoogste prioriteit aan geven, volgens Kuijken? ‘Aan het verminderen van de regelgeving. Nederland is al overgoten met regels en daar doet Brussel dan nog een schepje bovenop. Bedrijven zijn meer bezig om regels te toetsen dan handel te drijven. Deel ook minder subsidies uit; bedrijven zijn veel te veel tijd kwijt om rapportages over de ontvangen subsidies te schrijven; zorg liever voor betere bankgaranties die bedrijven dan terugbetalen. ‘Ik kies bij de Europese verkiezingen voor een partij die open is en goed communiceert. De partij moet de economie en de maakindustrie een warm hart toedragen. Zonder de maakindustrie, alleen met dienstverlening, redden wij het niet. Uiteraard speelt maatschappelijk verantwoord ondernemen een grote rol, net zoals het op een fatsoenlijke manier verdelen van welvaart, waarbij mensen die goed presteren overigens best meer mogen verdienen dan mensen die minder goed presteren. ‘Ik constateer helaas wel dat de politiek veel te veel gericht is op incidenten en op het reageren op partijen die Europa zwart maken. Mijn tip is om proactief en in heldere taal aan de burger te vertellen wat Europa betekent voor Nederland en de Nederlandse economie. Ten slotte danken wij onze welstand aan Europa.’

Tip 2 Knok voor een level playing field en adresseer duurzaamheid

‘Europa is de belangrijkste afzetmarkt voor Nederland’, zegt ook Meiny Prins, algemeen directeur bij Priva, een high-tech onderneming op het gebied van klimaatbeheersing en procesbeheer voor tuinbouw en gebouwbeheer. ‘We doen in meer dan honderd landen zaken, maar voor bedrijven in Nederland ontbreekt een *level playing field* (gelijk concurrentie speelveld): garanties van de overheid om zaken te kunnen doen in het buitenland zijn hier in Nederland veel minder goed dan in Duitsland en in Frankrijk. Daarmee kunnen Duitse en Franse bedrijven veel makkelijker business doen dan Nederlandse. Uiteraard moet de Nederlandse overheid hier iets aan doen, maar vaak helpt druk vanuit Brussel. Denk bijvoorbeeld aan de doelstellingen voor CO₂-reductie en voor het besparen van energie. In Nederland was daar gewoon minder interesse voor, maar door Europese afspraken wordt het kabinet gedwongen om hier aan bij te dragen. ‘We moeten wel oppassen dat we hier in Europa niet te lang over zaken doen en daarmee onze internationale positie in gevaar brengen; de wereld is heel dynamisch en technologische ontwikke-

lingen gaan vrij snel. Daarnaast is het een illusie te denken dat Nederland zonder Europa kan: Nederland is op wereldschaal maar een kleine stad, alleen in het grotere geheel, Europa, kan je iets bereiken.’

Voor de Europese politiek vindt Meiny Prins thema’s belangrijk die grens- en partijoverstijgend zijn: ‘Nederland is economisch gezien afhankelijk van de export. Bedrijven zorgen voor economische groei en hebben het sinds het uitbreken van de crisis behoorlijk zwaar gehad. De nieuw gekozen D66-Europarlementariërs zouden dus voor een *level playing field* moeten knokken.’ Meiny’s keuze in het stembokje valt op een partij die zowel veel invloed heeft in het Europees Parlement én die naast bovengenoemd thema ook duurzaamheid adresseert. ‘Duurzame energie en water – Nederland is vanwege alle rivieren die hier monden het afvoerputje van Europa – moet je ook Europees regelen, anders gebeurt er te weinig.’ Prins reist veel en vaak en kan daardoor goed beoordelen waarin we in Europa uitblinken: de efficiënte manier van werken, de grote innovatieve kracht mede dankzij een goed ontwikkeld educatief systeem van universiteiten en hoge standaarden bij het (duurzaam) bouwen. Aan de andere kant: ‘Er ontbreekt hier ondernemerschap, we zijn veel te bestuurlijk bezig. Ondernemerschap krijg je terug door de verantwoordelijkheid daar te leggen waar deze hoort. Laat de overheid nu maar het accent leggen op wát ze wil bereiken, en laat aan de bedrijven en de mensen zelf over hoe ze dat willen doen.’

Europa is voor Nederland belangrijk

Bron: ‘Nederland leeft van Europa’, MKB-Nederland, VNO-NCW en LTO Nederland, 2012

Inkomen uit export

30% (180 mld) van ons BBP verdienen we jaarlijks met export waarvan 20% met export naar de EU

Aantal banen in export

Onze export is goed voor 2 miljoen banen, waarvan 1,5 miljoen met export naar de EU

Investerings en beleggingen in het buitenland

We hebben voor 2700 mld geïnvesteerd in het buitenland waarvan 1400 mld in Europa

Inkomen uit buitenlandse investeringen en beleggingen

We verdienen met investeringen in het buitenland jaarlijks gemiddeld 85 mld waarvan 50 mld in de EU

1986

januari

Derde uitbreiding

De EG-12 is een feit nadat Portugal en Spanje tot de Europese Gemeenschap toetreden na de omverwerping van de dictatoriale regimes van Caetano (Portugal) en Franco (Spanje). De Europese Gemeenschap hoopt dat toetreding zal leiden tot meer vrijheid, welvaart en democratie bij haar zuiderburen.

1986

februari

Europese Akte (Single European Act)

Het eerste grote verdrag na ‘Rome’ behelst het voornemen om vóór 1993 een volledige interne markt te creëren, zonder handelsbarrières, zodat economische groei aan blijft houden. Na vertraging door ratificatieproblemen in Ierland treedt de akte op 1 juli 1987 in werking en worden de doelstellingen grotendeels voor 1993 bereikt.

1987

juli

Meiny Prins

Algemeen directeur Priva

sector
Klimaatbeheersing en procesbeheer (tuinbouw en gebouwbeheer)

medewerkers
420 in 9 vestigingen wereldwijd

omzet
68 mln. euro

Wilt u tijdens een borrel of feestje ook het liefst 'Europa Ja!' roepen, maar houdt u zich in, uit angst voor wéér zo'n oeverloze discussie vol ongeïnformeerde anti-Europese aantijgingen? **7 nonsensstellingen** waar elke D66'er meteen een antwoord op moet hebben. Proost!

Brusselse borrelpraat

De EU kost ons alleen maar geld

Grapjas! Het sommetje is heel simpel: Nederlanders betalen ongeveer 250 euro per persoon per jaar aan de EU. In 2012 was het 255 euro. Maar volgens het CPB verdient iedere Nederlander jaarlijks tussen de 1500 tot 2200 euro aan de Europese interne markt. Nog eentje dan: deze interne markt heeft Europa ook nog zo'n 3 miljoen extra banen opgeleverd.

De euro is een mislukt project

Kijk voor de grap eens naar je oude vakantiemuntenverzameling - zou je dat echt terug willen? Nee, even serieus: de euro is een waardevaste en stabiele munt die - na de dollar - het meest ter wereld wordt gebruikt. Voor ons betekent het: een einde aan wisselkosten en koersschommelingen, goedkoop lenen op de kapitaalmarkt en transparantie van prijzen. Enig idee hoe belangrijk dat is voor een exportland als Nederland?

De EU is een kolos van ambtenaren en gebouwen

Dat is echt nonsens. Nederland telt in totaal ruim 120 duizend rijksambtenaren. Meer dan twee keer zoveel als 'Brussel', dat zo'n 50 duizend ambtenaren telt. Gerelateerd aan het aantal inwoners heeft de Nederlandse overheid dus bijna tachtig keer zoveel ambtenaren als de EU! Maar, de maandelijkse verhuizing tussen Brussel en Straatsburg moet inderdaad stoppen. Afschaffen die veto's dus.

'Nederlanders betalen ongeveer 250 euro per persoon per jaar aan de EU. Volgens het CPB verdient iedere Nederlander jaarlijks tussen de 1500 tot 2200 euro aan de Europese interne markt.'

Kleine landen hebben niets te zeggen

Integendeel. Vertegenwoordiging in het gekozen Europees Parlement is weliswaar gebaseerd op bevolkingsgrootte, maar de grootste landen hebben juist wat minder en de kleinste landen juist wat meer zetels dan hen op basis van het bevolkingsaantal zou toekomen. En in de Raad van de EU heeft elk land vanaf november 2014 één stem. Een voorstel kan dan alleen worden aangenomen met een 'dubbele meerderheid': zowel qua aantal landen als qua aantal inwoners. Maar sowieso geldt: beter onderhandelen namens 500 miljoen Europeanen dan namens 17 miljoen Nederlanders, nietwaar?

Europa verzint onnodige regels

Welnee, weer zo'n fabeltje. De meeste regels gaan over producten en vereisten die niet bovenop de nationale regels komen, maar de bestaande regels vervangen. Het lijkt me toch een stuk fijner voor een exporteur of ondernemer als hij of zij voor één product in één markt één regel kan hanteren in plaats van 28 verschillende regels in 24 verschillende talen. Niet?

Arbeidsmigranten pikken onze banen in

Het is eerder andersom! Statistieken van EUROSTAT laten zien dat in 2012 circa 500 duizend Nederlanders in andere EU-lidstaten leefden en 310 duizend personen uit andere EU-lidstaten in Nederland. De mensen die hier komen werken zijn bovendien juist goed voor onze economie en onze schatkist: uit recent onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat Polen hier een bijdrage leveren aan de economische groei van 0,3 procentpunt, oftewel 1,8 miljard euro! Schijnconstructies? Ja, die moeten we zeker bestrijden. Niet door de grenzen te sluiten, maar door te investeren in betere arbeidsinspectie.

De Unie dijt alleen maar uit en landen als Turkije hebben er niks te zoeken

Klopt: de Unie is door de jaren heen alleen maar groter geworden, en dat was ook precies de bedoeling. Maar aangezien zo goed als heel Europa er nu in zit, of kandidaat-lidstaat is, is het einde wel in zicht. Nee, Marokko kan er niet in, want dat ligt in Afrika. Turkije is een ander verhaal. Dat ligt voor een deel in Europa en voor een deel in Azië. Het is een seculier land, prominent lid van de NAVO en al vergaand geïntegreerd met de EU. Als het kan en wil voldoen aan de toetredingscriteria, dan zijn ze dus van harte welkom.

1987

Turkije vraagt lidmaatschap aan

juni

Turkije heeft sinds 1963 een associatieverdrag met de EG-12, maar wil een volwaardige lidstaat worden. In 1999 wordt Turkije officieel kandidaat, maar de weg naar het lidmaatschap blijkt lang. Niet alleen het 'Cyprusprobleem' en tegenstand in bijvoorbeeld Frankrijk, maar ook de moeizame ontwikkeling richting de 'Criteria van Kopenhagen' (1993) ligt in de weg.

1989

april

Delors Rapport

De Europese Commissie presenteert het driestappenplan om de Economische en Monetaire Unie (EMU) te realiseren. In 1990 begint men met het convergeren van economische factoren als inflatie en het liberaliseren van kapitaalstromen. Vervolgens wordt (de voorloper van) de ECB opgezet en het Stabiliteits- en Groeipact met de beruchte 3%- en 60%-normen getekend.

Het Europa van morgen is ...

Het Nederlandse Europa-debat gaat vooral over de vraag waar we onze nationale grenzen moeten trekken tegen Brusselse bemoeizucht. Op zijn smalst: over kannetjes olijfolie op restauranttafels. De *Democraat* zoekt het graag groot en vroeg drie markante D66'ers waar Europa écht over gaat.

Laurens Jan Brinkhorst (1937)

Medeoprichter van D66. Voormalig partijleider, staatssecretaris (BuZa), minister (Landbouw, Economische zaken) én Europarlementariër.

‘... het succesvolle slotstuk van de Franse revolutie’

‘Weet je wat er nu in Oekraïne op het spel staat?’ Vlak voordat ik Brinkhorst spreek heeft de Krim zich per decreet bij Rusland aangesloten. ‘Dat we terugvallen naar de wereld van de negentiende eeuw, die met geweld werd veranderd. Gisteren debatteerde de Kamer. De eerste vraag die werd gesteld: moeten we wel 11 miljard geven? Die typische koopmansgeest ...

‘Ik zag als achtjarig jongentje een neergestorte Spitfire in de bossen. Dan weet je wat geweld betekent. Jongere generaties weten dat niet – in dat opzicht is Europa het meest succesvolle project in onze geschiedenis. Maar in driekwart van de wereld is er nog steeds geweld. Europa kan daar alleen iets aan veranderen als politieke unie.

‘Nederland is één van de lidstaten die de weg naar een politieke unie blokkeert. Dat geeft Poetin de mogelijkheid Europa uit te spelen. Wij willen voor een dubbeltje op de eerste rij zitten. Daardoor verliezen we ons gezag, terwijl we als klein land juist groot kunnen zijn in Europese denkprocessen.

‘Die politieke unie komt er, maar de vraag is waar Nederland dan staat. We hebben een gezamenlijk buitenland- en veiligheidsbeleid nodig om onze verworvenheden – democratie, mensenrechten, respect voor het individu – te beschermen. Niets is permanent. De Franse Revolutie is nog niet klaar. Denk aan de positie van homoseksuelen en vrouwen – die is nog niet gelijk. Mijn droom is dat wij ons als Europeanen realiseren dat we in de wereld van morgen, gedomineerd door reuzen, te klein zijn om individueel het verschil te maken.

‘D66 is de enige Nederlandse partij met visie op ons continent. Het gaat om mensen. Om gelijke kansen voor vrouwen en dat homoseksuelen zich veilig kunnen voelen. Daar staat D66 voor.’ Glimlachend: ‘Dit was het punt waarop Hans van Mierlo en ik, ondanks al onze meningsverschillen, elkaar altijd vonden.’ ■

Greg Shapiro (1972)

Amerikaanse komiek (o.a.: Boom Chicago), woonachtig in Nederland. Werd in 2013 lid van D66, onder meer om het pro-Europese standpunt.

‘... het epicentrum van de vrije en beschaafde wereld’

‘Het is voor expats lastig om bij de koffieautomaat mee te praten over Europa. Daarom werk ik momenteel aan een serie korte filmpjes om ‘Europa’ uit te leggen. Er is een stortvloed aan anti-Europese sentimenten. Ik laat de andere kant zien. Terwijl de vs de hele wereld bespioneren, zegt Europa: *Wait a minute Google, we want to protect the people's privacy!* Dat is de tweede reden voor mijn filmserie: ik wil het debat herijken.

‘Als Nederland de *brains* hier wil houden, dan moet het voorzichtiger omgaan met zijn reputatie als een land dat vriendelijk is naar buitenlanders. Anti-Europese politici bepleiten xenofobie. Dat frustrert me. Europa gaat voor mij om internationalisme. De vs zien zichzelf als het epicentrum van de vrije en beschaafde wereld. Dat zijn de vs voor mij niet. Wie bepaalt dan wel de norm? In mijn droom: Europa. Dat begint met méér ambitie.

‘Op drie concrete punten droom ik van een ander, meer ambitieus Europa. Het eerste is het milieu. In de jaren zestig gingen we naar de maan met minder techniek dan nu in een smartphone zit. Waarom zouden we over tien jaar niet energie-onafhankelijk kunnen zijn? Als we dit in Europa tien jaar geleden tegen elkaar hadden gezegd, dan zouden we nu niet Poetins Krim-campagne subsidiëren.’

‘Het tweede is immigratie. Europa vergrijst ... *A huge crisis, right around the corner!* De EU gaat immigranten smeken om binnen te komen. Dat moeten we nú organiseren. Maar de PvdA heeft het te druk met AMBER Alerts versturen over Roemenen en Bulgaren.’

‘Het derde is onderwijs. Ik sprak laatst studenten in Den Bosch die Amsterdam erg ver weg vonden voor hun studie ... *Shocking!* Zorg ervoor dat studenten in het buitenland studeren: *Travel is the anathema to prejudice.* Een ongebruikelijk stilte volgt. *Feel what it's like to be a stranger in someone else's country.*’ ■

Pauline van der Meer Mohr (1960)

Voorzitter van het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Invloedrijke Nederlander, aldus *de Volkskrant*.

‘... een gastvrij kenniscontinent, zonder barrières’

‘Europa zit in een verstikkende houdgreep. We weten wat er moet gebeuren, maar er is politieke onwil om afspraken – zoals de Lissabon-agenda en het vervolg daarop, ‘EU 2020’ – om te zetten in daden. Als we drie procent van het BNP investeren in onze kennisinfrastructuur, versnellen we de ontwikkeling van Europa tot concurrerende kenniseconomie. Via *open access* kunnen niet alleen wetenschappers op elkaars inzichten voortbouwen, maar ook jonge ondernemers meer praktische oplossingen bedenken voor onze grote problemen. Zo komt innovatie tot stand.

‘De afspraak ligt er en het geld is er, maar het gebeurt niet. Omdat politici het niet aandurven om bijvoorbeeld landbouwgeldten om te katten naar de kennisagenda. Jean-Claude Juncker (voormalig voorzitter van de Eurogroep, RvdT) zei het zo: ‘We weten wat we moeten doen, maar we weten niet hoe we herkozen moeten worden als we het gedaan hebben.’ De angst regeert. Gevestigde belangen en gestolde lobby's verhinderen in dit klimaat de doorbraken die we nodig hebben – een aanval op vooruitgang zelf.

‘Mijn droom voor Europa begint met geëngageerde politici. Frisse gezichten die het oude ideaal afstoffen. Méér Sophie's en Marietje's, die mensen raken, die de angst ombuigen in een optimistisch toekomstbeeld. Die contragewicht bieden aan het populisme en de vonk opnieuw laten overslaan bij de huidige generatie onverschillige kiezers. Europa is het waard om de straat voor op te gaan.

‘Als ik in Azië of Amerika ben, voel ik me eerst en vooral Europees. Dat gevoel van grenzeloze kansen en mogelijkheden in een waardengemeenschap wens ik iedereen toe. Ik droom van een humaan en gastvrij Europa, waar ruimte is voor iedereen die een bijdrage wil leveren aan vooruitgang. Van Europa als kenniscontinent, waar topwetenschappers naartoe komen vanwege het bloeiende klimaat voor onderzoek, zonder barrières voor internationale samenwerking. De agenda ligt er. Nu komt het aan op politieke wil en daadkracht.’ ■

1989

najaar

Val van de Muur en omwenteling Oost-Europa

Op 9 november 1989 valt de Berlijnse Muur. De ‘val’ maakt een einde aan de Koude Oorlog en het IJzeren Gordijn in Europa. De Duitse eenwording en de start van de normalisering van betrekkingen met het voormalig communistische ‘Oostblok’ begint. De uitbreiding die later zal volgen is van ongekennde grootte in de geschiedenis van Europese integratie.

1992

februari

Verdrag van Maastricht

Oprichting Europese Unie (EU), gebaseerd op drie pijlers (Europese Gemeenschappen, Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, en Politieële en justitiële samenwerking in strafzaken), waarbij bij elke pijler een ander evenwicht werd gevonden tussen supranationale en intergouvernementele principes.

1993

november

D66 zegt ‘Ja’ tegen Europa. Maar voor sociaal-liberalen is Europese samenwerking geen doel op zich; het is een middel om individuele vrijheid te garanderen in een veranderende wereld, betoogt Jieskje Hollander.

Europa het middel vrijheid het doel

Met de gemeenteraadsverkiezingen nog vers in het geheugen, zijn de campagnes voor de Europese Parlementsverkiezingen inmiddels in volle gang. Te midden van partijen die zich van Europa afwenden of onduidelijk zijn over hun Europese koers, vormt D66 opnieuw een baken van pro-Europese helderheid. D66 zegt ‘Ja’ tegen Europa. Deze volmondige steun voor Europese samenwerking is geen ondoordacht dogma, maar vloeit logisch voort uit het doel dat sociaal-liberalen nastreven: het bevorderen en waarborgen van de vrijheid en ontplooiingsruimte van ieder mens.

In haar essay *Europa: voorwaarde voor vrijheid*, dat op 5 april verscheen en waarvan dit artikel een bewerking is, analyseert de Van Mierlo Stichting het verband tussen het sociaal-liberale vrijheidsstreven en de voorkeur voor Europese krachtenbundeling. De kern: het sociaal-liberale Europa-ideaal wordt gekenmerkt door het streven naar persoonlijke vrijheid. Zo vormt het een helder richtsnoer bij het omgaan met de uitdagingen waarvoor het Europese integratieproces zich gesteld ziet.

Grip op grensoverschrijdende krachten
D66 benadrukt het keer op keer: steeds vaker

trekken politieke vraagstukken zich niets van landsgrenzen aan. Klimaatverandering, milieu-vervuiling, water- en voedselvoorziening, de opkomst van ‘nieuwe’ grootmachten als Rusland en China, privacy in het internet tijdperk: allemaal kwesties die het dagelijks leven, de leefomgeving en de portemonnee van mensen beïnvloeden. Kwesties ook waar we individueel of zelfs binnen ons land verenigd geen grip op hebben en kunnen krijgen. Want wie er in Nederland van verzekerd wil zijn dat de lucht die hij of zij inademt niet allengs vuiler wordt, heeft niet genoeg aan Nederlandse afspraken over het waarborgen van luchtkwaliteit. Voor onze schone lucht, hebben we anderen nodig.

Het ‘grip krijgen op’ grensoverschrijdende krachten is vanuit sociaal-liberaal perspectief een van de belangrijkste redenen voor Europese samenwerking. Hier raken we aan de essentie van het sociaal-liberale denken. Diep verankerd daarin is het streven naar een samenleving waarin mensen de ruimte en kansen krijgen om zichzelf te ontplooien en daartoe – in meer of mindere mate – worden uitgedaagd, aangespoord en geholpen. Al ons politieke handelen is er op gericht deze persoonlijke vrijheid te waarborgen en te bevorderen. De ambitie om voor iedereen de ruimte zo groot mogelijk te maken om het leven in lijn met persoonlijke voorkeuren in te richten, gaat gepaard met het besef dat niemand ‘ongebreideld’

vrij is. Vanuit de erkenning dat de vrijheid van de één de begrenzing vormt voor die van de ander, houden sociaal-liberalen in hun denken en handelen rekening met het effect van hun voorstellen op anderen en de omgeving (PPC D66, 2009). Ondertussen vinden ze in de redenering dat mensen hun persoonlijke vrijheid vormgeven met elkaar, in onderlinge verbondenheid, niet alleen een beperking – ‘ik moet rekening houden met een ander en daarom mag ik x of y niet doen’ – maar juist ook een kans: waar mensen gezamenlijk beperkingen ervaren, kunnen zij gezamenlijk oplossingen zoeken en vinden die hun persoonlijke vrijheid vergroten.

In het sociaal-liberale denken over Europese integratie komen het streven naar individuele vrijheid en de observatie dat samenwerken nodig kan zijn om dit doel te bereiken bij elkaar. Sinds jaar en dag gaat D66 in haar denken over politieke ordening uit van de gedachte dat persoonlijke vrijheid moet worden nagestreefd op het politieke niveau dat zich hiervoor het beste leent (VMS, 2013 en richtingwijzers D66). Het vormt zowel de drijvende kracht achter haar steun voor het decentraliseren van bepaalde taken naar het niveau van gemeentes om aan ‘maatwerk’ behoeftes te kunnen voldoen (o.a. AWBZ), als ook voor het Europees bundelen van krachten op andere terreinen. Europese samenwerking niet als doel op zich, maar als middel om individuele vrijheid te garanderen in een veranderende wereld.

Strijden en debatteren

Uit het streven naar persoonlijk vrijheid volgt niet enkel een positieve grondhouding ten opzichte van Europese krachtenbundeling, maar ook een leidraad in antwoord op de vraag wanneer sociaal-liberalen wel of niet voor Europese oplossingen kiezen en hoe deze in hun ogen vorm zouden moeten krijgen. Het vurige D66 pleidooi voor democratisering van Europese besluitvorming is een in het oog springend uitvloeisel hiervan evenals het benadrukken van het belang van het uitdragen en beschermen van liberale rechten en vrijheden in Europees verband. Een liberale democratie op Europees niveau biedt ruimte aan diversiteit en afwijkende meningen en leefwijzen van individuen, en vormt zo

‘In het sociaal-liberale denken over Europese integratie komen het streven naar individuele vrijheid en de observatie dat samenwerken nodig kan zijn om dit doel te bereiken bij elkaar’

1992

september

Italië en het VK stappen uit het EMS

Na aanhoudende speculatie tegen de wisselkoerswaarde kunnen beide landen deze niet meer volhouden en worden zij gedwongen uit te stappen en te devalueren. Na enkele jaren van relatieve stabiliteit van het Europees Monetair Stelsel lijkt de turbulentie te groot. Echter, niets blijkt minder waar wanneer bijna een decennium later de euro ingevoerd wordt.

1992

december

Zwitserland zegt ‘nee’ tegen toetreding

Komt het immer neutrale maar niet on-Europese Zwitserland erbij? Nee, met een 50,3% meerderheid in een referendum stemt het land - dat vrijwel geheel omsloten wordt door EU-lidstaten - tegen toetreding tot de Europese Economische Ruimte (EER). Daarop besluit de Zwitserse regering om de toetredingsonderhandelingen tot nader orde uit te stellen.

een fundamentele en harde voorwaarde voor het (duurzaam) garanderen van de vrijheid van Europeanen.

Ook in de langlopende discussie over de taak- en bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten, bijvoorbeeld, wordt de houding van sociaal-liberalen bepaald door het uitgangspunt dat Europese samenwerking gericht moet zijn op het vergroten van de vrijheid van mensen. Hieruit volgt een afwijzende houding ten opzichte van simplistische, in steen gehouwen ‘competentielijstjes’. Wie weet wat over 50 jaar nodig is om de vrijheid van de burgers van Europa te beschermen? D66 wil een EU die in staat is en blijft om op nieuwe uitdagingen en kansen in te springen. Het garanderen van persoonlijke vrijheid is er bij gebaat dat politieke partijen en Europese landen en instanties strijden en debatteren over wat door wie wordt gedaan en hoe. Binnen dit debat past het sociaal-liberalen zich vervolgens te laten leiden door de pragmatische vraag wat er nodig is en wie – de EU? Nederland? uw gemeente? – wat moet doen om persoonlijke vrijheid te optimaliseren en de afwegingen en keuzes die volgen inzichtelijk te maken. Zo verzekeren we transparante, democratische besluitvorming over Europa die bijdraagt aan de grip van mensen op de wereld waarin zij leven en waarin zij uiteindelijk - in vrijheid – beslissen.

Bovenstaande voorbeelden laten zien hoe de sociaal-liberale leidraad van het behoud en vergroten van de individuele vrijheid steun biedt bij het omgaan met uitdagingen van verdere Europese integratie. Ook in reactie op de vraag of Europese samenwerking nu wel of niet op gespannen voet staat met gehechtheid aan een nationale identiteit en of het zin heeft naar gedeelde Europese waarden te streven in het in de praktijk vaak verdeelde Europa, biedt het sociaal-liberale vrijheidsstreven een verfrissend en wenkend perspectief (VMS, 2014). Een noodzakelijk perspectief ook. Want het sociaal-liberale Europa ideaal laat zich niet dichterbij brengen door een oogje toe te knijpen, de ogen te sluiten of weg te kijken, maar door met open ogen de dilemma's rond Europese integratie tegemoet te treden ■

Jieskje Hollander is wetenschappelijk medewerker bij de Van Mierlo Stichting (VMS). Met dank aan Andrys Wierstra.

Dit artikel is een bewerking van het essay *Europa: voorwaarde voor vrijheid* dat de Van Mierlo Stichting (VMS) op 5 april presenteerde tijdens de D66-Europadag in Utrecht. U kunt het essay bestellen via de link 'literatuur' in de webshop van D66: www.d66webshop.nl

Literatuur

Permanente Programmacommissie D66, *Vertrouw op de eigen kracht van mensen: sociaal-liberale grensverkenningen* (2009).

Van Mierlo Stichting, *Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving: sociaal-liberale grensverkenningen* (2013).

Van Mierlo Stichting, *Europa: voorwaarde voor vrijheid. Grondslagen van het sociaal-liberale denken over Europese integratie* (2014).

‘Het garanderen van persoonlijke vrijheid is er bij gebaat dat politieke partijen en Europese landen en instanties strijden en debatteren over wat door wie wordt gedaan en hoe’

1993

Opstellen van Criteria van Kopenhagen

juni

Toetreding van kandidaat-lidstaten zal vanaf nu worden getoetst aan de hand van een aantal politieke en economische criteria, zoals het respecteren van mensenrechten en het hebben van een functionerende markteconomie. Aanleiding hiervoor is het vooruitzicht van aanvragen tot toetreding van de voormalig communistische landen in Oost-Europa.

Heeft u al een idee?

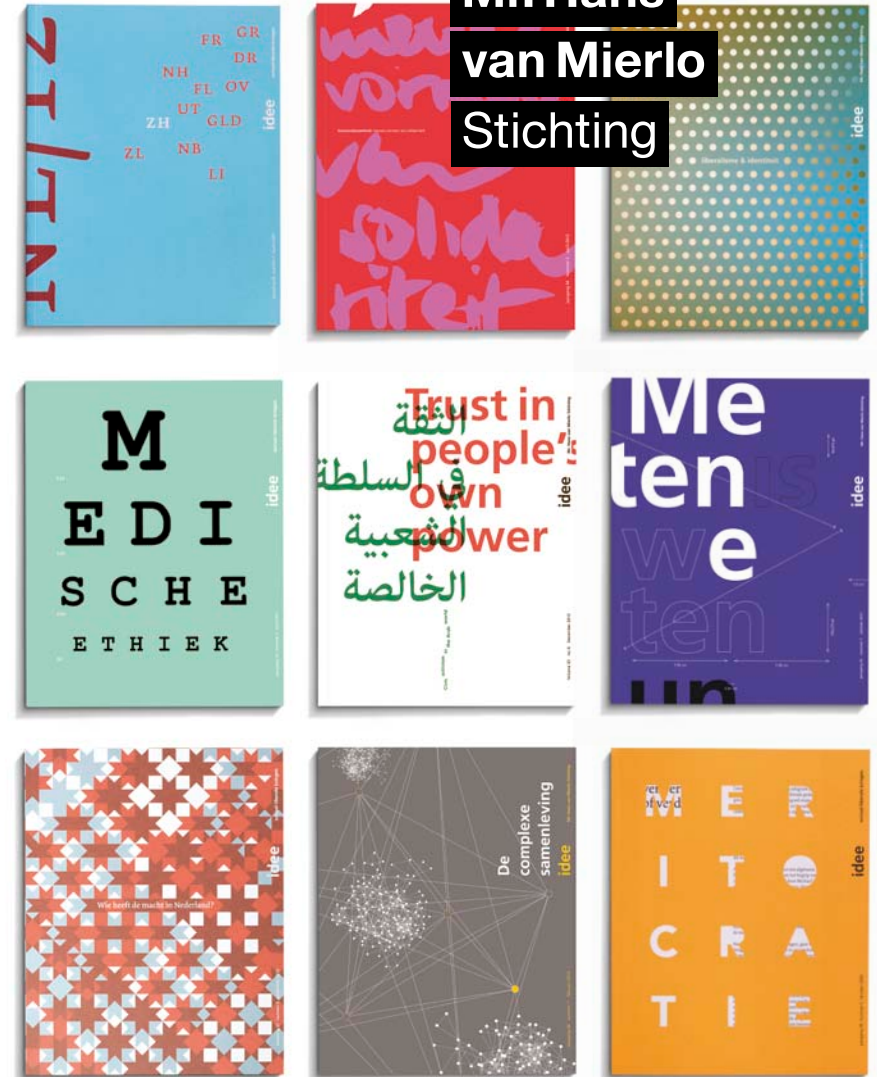
Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van de Van Mierlo Stichting. Idee is een tijdschrift waarin wetenschappers, belangenbehartigers en andere nadenkende burgers stilstaan bij de kernvragen waarvoor een open samenleving zich gesteld ziet. Vragen die sociaal-liberalen raken en stellen. Vragen over de toekomst van onze democratie, over hoe we (meer)waarde creëren en meten, en over nieuwe vormen van leiderschap. Idee staat even stil in een tijd waarin iedereen het te druk heeft voor alles. Sta ook even stil en krijg een Idee.

idee verschijnt 6 x per jaar
ca. 50-60 pagina's

Een jaarabonnement op Idee kost € 36,- Voor studenten geldt een speciaal tarief van € 21,- per jaar. Het abonnement gaat per direct in (opzegtermijn 1 maand).

Meld je aan via c.hendriks@d66.nl (Corina) of www.mrhansvanmierlostichting.nl

Mr. Hans
van Mierlo
Stichting

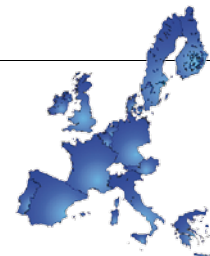

De **Van Mierlo Stichting** (VMS) is het wetenschappelijk bureau van D66 voor het sociaal-liberaal gedachtegoed. Het wetenschappelijk bureau werd in 1972 opgericht en heeft tot doel om het sociaal-liberalisme te verdiepen en te verbreden. Daartoe ontplooit ze tal van activiteiten; naast het op regelmatige basis publiceren van essays en rapporten over een verscheidenheid aan thema's, organiseert de Van Mierlo Stichting ieder jaar de Marchantlezing (najaar) en het Van Mierlo Symposium (voorjaar), en draagt ze bij aan de opleidingen van D66 over het gedachtegoed. Ook geeft ze zes keer per jaar het tijdschrift *Idee* uit.

Interesse in een regelmatige update van de activiteiten van de Van Mierlo Stichting? Meld je via MijnD66.nl aan voor de nieuwsbrief.

1995

januari

Vierde uitbreiding

Oostenrijk, Finland en Zweden treden toe tot de Europese Unie, respectievelijk met uitslagen in nationale referenda van 66,4%, 57% en 52,2%. Noorwegen wordt wederom geen lid, want in het referendum wordt voor de derde keer 'nee' gestemd, met een meerderheid van 52,2%. De 15 lidstaten omvatten nu bijna heel West-Europa.

De idealen van D66 voor de toekomst van de Europese Unie staan op papier. Met een grote meerderheid werd het verkiezingsprogramma voor de Europese verkiezingen 2014 tijdens het 99ste D66-congres aangenomen. Hoe komt zo'n verkiezingsprogramma eigenlijk tot stand?

Europese idealen op papier

‘Dit programma kende een lange aanloop’, vertelt Jieskje Hollander. Zij is vanuit de Van Mierlo Stichting verbonden aan de Permanente Programmacommissie, die verantwoordelijk is voor de verkiezingsprogramma's. Aan dit programma is maar liefst twee jaar gewerkt. Zo kwamen in februari 2012 al een aantal thema-afdelingen bijeen, zoals de thema-afdeling Europa. ‘Ook toen speelden natuurlijk al relevante discussies over Europa. We hebben aan de thema-afdelingen gevraagd: wat zijn voor jullie de meest relevante onderwerpen voor het verkiezingsprogramma? Ze hebben vervolgens een jaar de tijd gekregen om hun input te leveren.’ Ondertussen werd de Permanente Programmacommissie (PPC), onder voorzitterschap van Marty Smits, voor dit verkiezingsprogramma aangevuld met onder meer de Internationaal Secretaris van het Landelijk Bestuur en medewerkers van de fracties in de Tweede Kamer en het Europees Parlement.

Idealen op hoofdlijnen

De kern van het verkiezingsprogramma is om vanuit optimisme te durven kiezen voor Europa. Marty Smits: ‘Vanuit ons sociaal-liberale gedachtegoed komen we steeds weer terecht bij de noodzaak van betere Europese samenwerking. Ons startpunt is de wens om persoonlijke vrijheid te optimaliseren en daarbij te zorgen voor ontplooiingsgelijkheid, met rechtvaardigheid en zorg voor de toekomst. Wij zien kansen en bedreigingen, zoals globalisering, een toenemende internationale verknoptheid, en vraagstukken op het gebied van klimaat, grondstoffen, handel en ondernemerschap.

We kunnen hier alleen effectief op inspelen als we dat samen doen in Europa. De Nederlandse schaal is gewoonweg niet toereikend. Vanuit het optimisme dat we die externe trends kunnen vertalen in kansen voor een nog beter leven voor ons allemaal, kiezen we voor meer samenwerking op die onderwerpen. Daarbij durven we er ook voor te kiezen om als Nederland minder ons eigen plan te volgen. Dus bijvoorbeeld meer Europees buitenlands beleid en energie- en klimaatbeleid.’

Het verkiezingsprogramma van de vorige Europese verkiezingen (‘Europa gaat om mensen!’) heeft ook als input voor deze versie gediend. ‘Delen hiervan konden we gebruiken, zoals de alineas over de democratisering van de EU’, legt Jieskje Hollander uit. ‘Maar dat verkiezingsprogramma was erg op detailniveau. Voor dit programma kozen we ervoor om op hoofdlijnen onze idealen te verwoorden. Niet alleen vanwege de leesbaarheid, maar ook omdat dit ons dwong om aan te geven wat écht belangrijk is. Daarbij: hoeveel zin heeft het om het programma volledig dicht te timmeren, als daarna 766 Europarlementariërs én de lidstaten een rol spelen in de besluitvorming?’

Betrokkenheid van leden

De programmacommissie zocht bij het schrijven van het verkiezingsprogramma bewust de betrokkenheid van een groot aantal anderen. Zo zijn experts gevraagd om mee te denken over specifieke onderwerpen en vraagstukken. Ook de inbreng van de fracties is

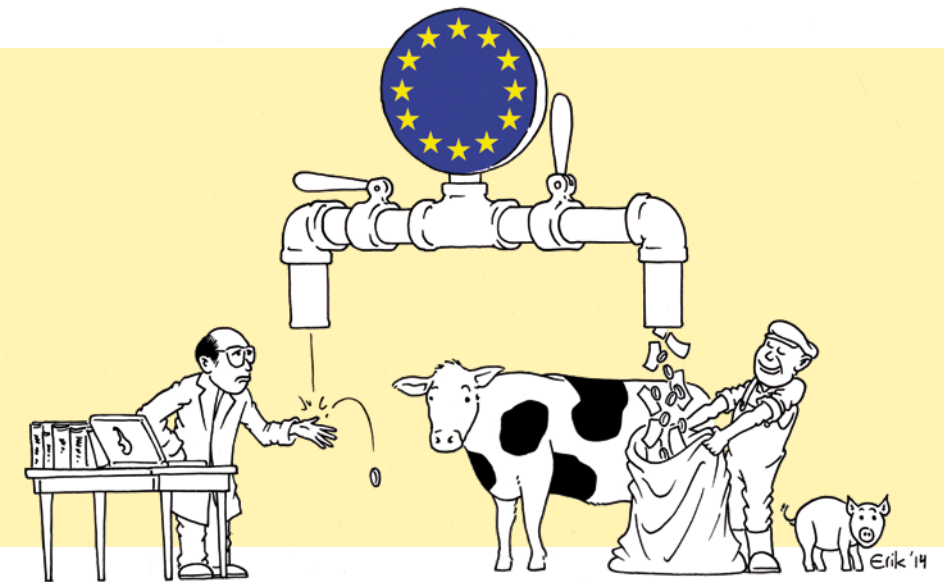
waardevol, stelt Hollander. ‘Met een verkiezingsprogramma stuurt een partij haar vertegenwoordigers op pad. In die zin is het programma echt iets van de leden. Tegelijkertijd moeten we er goed op letten dat we geen dingen opschrijven die niet aansluiten bij ons gedachtegoed of de politieke realiteit. Zo doen we in tijden van krimp en financiële crisis geen voorstellen die miljarden extra vragen, zonder dat daarvoor financiële dekking is.’

‘Met een verkiezingsprogramma stuurt een partij haar vertegenwoordigers op pad. In die zin is het programma echt iets van de leden’

Na publicatie van het conceptprogramma speelden de leden opnieuw een belangrijke rol. Tijdens bijeenkomsten verspreid door het land heeft de programmacommissie uitgelegd hoe zij tot deze opbouw en inhoud is gekomen. Leden werden tevens geïnformeerd over het amenderingsproces; met steun van een regioafdeling, een thema-afdeling of tenminste vierentwintig andere individuele leden kan elk D66-lid een amendement indienen op het conceptverkiezingsprogramma. De behandeling van de amendementen op het partijcongres vond deze keer op een andere manier plaats. ‘Bij het vorige verkiezingsprogramma moesten we 450 amendementen op het congres behandelen’, herinnert Hollander zich. ‘We hadden veel te weinig tijd om alle amendementen goed te behandelen, waar na afloop iedereen ontevreden over was.’ Deze keer werden de ingediende amendementen daarom vooraf beoordeeld, mede via een online stemming onder de leden. Alleen de belangrijkste werden op het congres behandeld.

Van koeien naar kennis!
Investeren in slimme groei:
D66 pleit voor een structurele verhoging van de Europese uitgaven aan onderwijs en onderzoek, te financieren door halvering van de landbouwsubsidies.

Lees meer op p. 14 van het verkiezingsprogramma.

Marty Smits kijkt ook positief terug op dit experiment. ‘De discussies waren veel minder gehaast dan op vorige congressen. We hebben steeds de tijd gehad voor uitgebreide discussie met veel inbreng vanuit de zaal. Dat was een duidelijk doel, en dat is dus gelukt.’

Volgende verkiezingsprogramma's

Na twee jaar is er zo een definitief verkiezingsprogramma. Hollander is tevreden met de totstandkoming, al neemt ze ook leerpunten mee naar een volgend verkiezingsprogramma. Bijvoorbeeld om meer tijd in te ruimen tussen de presentatie van het conceptprogramma en de sluitingsdatum voor het indienen van amendementen. Maar over het eindresultaat kunnen ze tevreden zijn, vindt ook Smits. ‘Ik was na de verkiezingen in 2010 en 2012 gewend geraakt aan gehaaste processen, waarin we in een paar weken tot een coherent programma moesten komen. Dit programma is echter in een proces van bijna twee jaar tot stand gekomen. We hebben expliciet en vanuit een ideologische overtuiging onze pro-Europese agenda ingevuld.’

De PPC kijkt inmiddels alweer vooruit naar de volgende verkiezingen. Hollander: ‘We zijn er altijd klaar voor. Op dit moment denken we al na over de grotere thema's die we verder willen uitdiepen, voordat de druk van een nieuw verkiezingsprogramma zich aandient.’ Welk advies heeft ze voor leden die mee willen denken bij het volgende Europese verkiezingsprogramma? ‘Sluit je aan bij een van de vele lokale permanente programmacommissies en word lid van een thema-afdeling. Daar kun je je inhoudelijke kennis inbrengen en meewerken aan de inhoudelijke ontwikkeling van D66. En neem deel aan de bijeenkomsten in het land en de verkiezingscongressen. Daar stellen we uiteindelijk samen het verkiezingsprogramma vast.’

Lees het verkiezingsprogramma op
d66.nl/europese-verkiezingen-2014

1995

maart

Verdrag van Schengen in werking

Het verdrag uit 1985 treedt in werking en het Schengengebied is nu realiteit. Dit betekent onder andere het opheffen van douanecontroles en visa en gemeenschappelijke bestrijding van grensoverschrijdende drugscriminaliteit. ‘Schengen’ staat deels los van de Europese Unie; niet-lidstaten zoals Zwitserland mogen ook ‘meedoen’.

1997

oktober

Verdrag van Amsterdam

Het Verdrag van Maastricht wordt gewijzigd en uitgebreid. Er komen meer regels om het EU-burgerschap, individuele rechten en – met meer macht voor het Europees Parlement – de democratische basis van de Europese Unie te versterken. Met het oog op verdere uitbreiding moeten de instituties slagvaardiger zijn en moet de kans op stilstand verkleind worden.

1999

mei

Internationale Veiligheid en Defensie

De thema-afdeling Internationale Veiligheid en Defensie heeft ruim honderd actieve leden en komt tien keer per jaar bijeen. De besproken onderwerpen raken het Europees-, defensie-, buitenland- en NAVO-beleid.

Dit jaar wil deze ambitieuze thema-afdeling de partij en de fracties advies geven over: ontwikkelingen in Europa (West en Oost), en in

het bijzonder de samenwerking en integratie van een EU- defensie onder een gemeenschappelijk veiligheidsbeleid; Afrika (Soedan, Mali en de CAR) in relatie tot de Nederlandse militaire inzet in Mali; ontwikkelingen in het Midden-Oosten en Azië (expansie China in de Chinese zee); de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (rapport Commissie-Dessens); Rijksbegrotingen Defensie en Buitenlandse zaken.

Regelmatig worden sprekers uitgenodigd van Clingendael, Defensie en Buitenlandse Zaken

Binnen de thema-afdeling hanteren wij het uitgangspunt: halen en brengen! De leden bereiden actief de bijeenkomsten voor of schrijven notities. Regelmatig worden sprekers uitgenodigd van Clingendael, OVSE, Defensie, Buitenlandse Zaken etc. De leden hebben een zeer diverse en vaak professionele achtergrond: BZ, Defensie, journalisten, oud-ambassadeurs, Kamerleden, studenten internationale betrekkingen of mensen die vanuit belangstelling lid zijn. Dat levert interessante discussies op, met veel invalshoeken en nieuwe inzichten.

Heeft u interesse?
Meldt u aan bij onze secretaris:
lindyjanssen@gmail.com

Europa

Het stimuleren van de gedachtevorming en het debat over Europa in brede zin vanuit het D66-gedachtegoed; dat stelt de thema-afdeling Europa zich ten doel.

De ruim honderd leden van deze afdeling dragen Europa een warm hart toe. In debatten, seminars of fringe meetings bespreekt de thema-afdeling Europese kwesties en creëert ze draagvlak voor standpunten binnen de partij. Zo debatteert de thema-afdeling onder meer over Europese oplossingen voor

de financiële crises, over het Europa in het jaar 2050, de Europese identiteit en over de geografische grenzen van Europa.

De thema-afdeling komt eens in de drie maanden bijeen. De komende tijd zal dat vaker zijn, omdat zij diverse initiatieven voor de campagne voor de verkiezingen voor het Europees Parlement zal oppakken. Al in de aanloop naar die verkiezingen heeft zij, in samenwerking met enkele andere thema-afdelingen, de Permanente Programmacommissie (PPC) voorzien van inbreng voor het Europees verkiezingsprogramma (zie ook p. 32). Ook organiseert de thema-afdeling met regelmaat ledenexcursies naar het Europees Parlement.

In debatten, seminars of fringe meetings bespreekt de TA Europese kwesties en creëert ze draagvlak voor standpunten binnen de partij

Wilt u lid worden? Hebt u vragen of verfrissende ideeën over een goede campagne in uw afdeling voor de Europese verkiezingen? Neem dan contact op met Robert Schliessler: Schliessler@team-europa.nl

Duurzaam

Duurzaamheid moet, dat vinden we bijna allemaal. En duurzaamheid loont. Geen wonder dat de thema-afdeling D66 Duurzaam zoveel enthousiaste leden heeft. Meer dan 400 partijleden participeren in dit netwerk met maar liefst vijf werkgroepen.

Grote betrokkenheid binnen D66 bleek ook weer tijdens het afgelopen congres, met veel aandacht voor duurzaamheid in het EU-verkiezingsprogramma (denk aan de werkgele-

genheid en de politieke positie van Europa wanneer de miljarden euro's aan import van olie en gas uit Rusland en het Midden-Oosten worden geïnvesteerd in duurzame energie). Na een crowdfunding-actie van onze thema-afdeling is het Landelijk Bureau van D66 in Den Haag bovendien voorzien van zonnepanelen. Tweede Kamerlid Stientje van Veldhoven en voorzitter van het Landelijk Bestuur Fleur Gräper – van Koolwijk waren getuige van de installatie (zie foto).

De komende maanden richt de thema-afdeling zich op de nieuw gekozen raadsleden en wethouders. Bij lastige vraagstukken schakelen we snel tussen alle bestuurslagen en betrekken we deskundigen om oplossingen te vinden. Daarnaast werken we aan verbreding van kennis en best practices door training en opleiding binnen de partij.

Na een crowdfunding-actie van onze thema-afdeling is het Landelijk Bureau van D66 voorzien van zonnepanelen

Sinds Gertjan Eg eind 2013 de nieuwe werkgroep Sociale Duurzaamheid begon, krijgt ook de menselijke kant van duurzaamheid bijzondere aandacht. Uitgebreide informatie over de vijf werkgroepen van onze thema-afdeling vindt u op de vernieuwde website: www.duurzaam.d66.nl

Doe mee, er is nog veel te doen! Meld je aan via MijnD66 of mail naar: info@d66duurzaam.nl

Sociaal- Liberalisme

De thema-afdeling Sociaal-Liberalisme stelt zich ten doel bij te dragen aan de inhoudelijke ontwikkeling van het D66-gedachtegoed. De afdeling wil leden laagdrempelig in staat stellen om bij D66 actief te worden door o.a. bijdragen aan partijcongressen en via thema-avonden.

Zo organiseerde de afdeling bijeenkomsten waarbij programmacommissies van grote steden elkaars (concept)verkiezingsprogramma konden delen. Tijdens deze avonden werd gekeken of er vanuit dezelfde politieke richtingwijzers lokaal andere keuzes zijn gemaakt en waarom. De thema-afdeling staat ook

open voor de organisatie van partijbrede discussies met andere afdelingen. Zo werd tijdens het Congres99 – samen met de afdeling Democratie & Rechtsstaat – een geslaagde fringemeeting georganiseerd over dilemma's die schaalvergroting van gemeenten met zich meebrengt.

Zo werd tijdens het Congres99 een geslaagde fringemeeting georganiseerd over dilemma's die schaalvergroting van gemeenten met zich meebrengt

Een ander voorbeeld van een activiteit van deze thema-afdeling is de thema-avond over toekomstscenario's voor de Europese Monetaire Unie (EMU), waarbij diverse stellingen werden gepresenteerd over de verschillende politieke keuzes waar Nederland in EMU-verband voor staat. De richtingwijzer 'Denk en handel internationaal' werd op verschillende manieren ingevuld en aangevuld, maar er bleek binnen de thema-afdeling consensus over de toegevoegde waarde die dit scenariodenken biedt in complexe discussies over de Europese Unie. Daarom wordt er op **3 mei a.s.** – samen met de thema-afdeling Europa en de afdeling D66 Utrecht – een symposium over toekomstscenario's voor de EU georganiseerd.

Meer weten? Stuur een mail naar: info@d66sociaal-liberalisme.nl

1999

Derde stage van EMU begint / introductie van de euro

januari

Elf van de vijftien lidstaten krijgen de euro, maar alle lidstaten zijn verplicht de munt aan te nemen. De Zweden, Denen en Britten stemmen tegen en de laatste twee krijgen een uitzonderingsregeling. Pas in januari 2002 komen de munten en biljetten in circulatie. Litouwen treedt waarschijnlijk toe in 2015, zodat 19 van de 28 lidstaten de euro 'hebben'.

1999

maart

Commissie-Santer stapt op

Na een corruptieschandaal stappen alle leden van de Europese Commissie op – voor de eerste en tot nog toe laatste keer. Voorzitter Jacques Santer wordt opgevolgd door Romano Prodi, voormalig premier van Italië en bekend vanwege zijn uitspraak over het Stabiliteits- en Groeipact: 'I know very well that the Pact is stupid, like all decisions which are rigid'.

foto Sebastiaan ter Burg

Historische overwinning

Spanning en sensatie, als de eerste positieve resultaten van de gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart worden aangekondigd door NOS-presentator Herman ‘de Schermman’ van der Zandt. Maar het D66-verkiezingsfeest in grandcafé Winkel van Sinkel in Utrecht barst pas echt los als D66-partijleider Alexander Pechtold de historische overwinning bevestigt in zijn speech. ‘Dit had ik niet verwacht’, zijn zijn eerste woorden, als Pechtold rond middernacht aanschuift bij het NOS-slotdebat. ‘Als ik zie in hoeveel steden we het initiatief mogen nemen, ben ik ongelooflijk trots. Onze lijsttrekkers zijn rustig gebleven en hebben hun eigen verhaal verteld.’ Veel lof dus voor lokale D66-leiders zoals Jan Paternotte,

die in Amsterdam een historische winst boekte met 14 van de 45 raadszetels. Ook zijn Utrechtse collega Klaas Verschuure haalde een monsterzege binnen met 13 van de 45 zetels. In Den Haag bleef het lang spannend, maar ook daar wist lijsttrekker Ingrid van Engelshoven grote winst te behalen, met 8 van de 45 voor D66. Twaalf van de twintig grootste gemeenten in Nederland kleurden groen: naast Amsterdam, Utrecht en Den Haag werd D66 ook de grootste in Tilburg, Groningen, Enschede, Apeldoorn, Haarlem, Zaanstad, Zoetermeer, Amersfoort en Arnhem. Maar ook in kleine gemeenten, zoals Haren, De Bilt, Renkum en Velsen behaalden lokale D66-afdelingen flinke winst. In totaal heeft D66 nu 850 van de 8570 raadszetels in Nederland, een winst van 310 zetels ■

2001

februari

Verdrag van Nice

‘Nice’ wordt beschouwd als het minst belangrijke verdrag, omdat in dit verdrag slechts de onvolmaaktheden van het Verdrag van Amsterdam worden aangepast. De leren stemmen in een referendum (54%, met een zeer lage opkomst van 35%) eerst tegen. Na verscheidene toezeggingen accepteren de leren met 63% (48% opkomst) het verdrag alsnog.

2004

mei

Vijfde Uitbreiding

De *Big Bang*: Cyprus, Tsjechië, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slowakije en Slovenië treden toe na referenda, bevestigd met een ‘ja’ variërend tussen de 53,6% (Malta) en 92,5% (Slowakije). De EU telt nu 25 lidstaten. In relatie tot Turkije wordt besloten dat het land nog lang niet aan de Criteria van Kopenhagen voldoet.

Bustour langs meer dan 100 plaatsen

Van 20 februari tot en met 19 maart reed de D66-campagnebus weer door heel Nederland. De prachtige campagnebus stopte op meer dan honderd plaatsen voor flyeracties, werkbezoeken en andere campagneactiviteiten. Kamerleden en Europarlementariërs hielpen het campagne-team en de lokale D66-afdelingen om zoveel mogelijk kiezers naar de stembus te krijgen op 19 maart. De overvolle campagnebus maakte zijn laatste stop bij de Winkel van Sinkel in Utrecht, waar het D66-verkiezingsfeest werd gehouden.

Vanaf 3 mei zal de campagnebus weer door het land rijden voor de campagne voor de Europese verkiezingen. Meedoen? www.d66.nl/doe-mee-als-vrijwilliger

Geslaagd congres 99

Op 7 en 8 februari vond het 99ste D66-congres plaats in de Beurs van Berlage te Amsterdam.

Belangrijke onderwerpen waren de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart en de verkiezing voor het Europees Parlement van 22 mei. Tijdens het congres waren er toespraken van onder andere lijsttrekker voor de Europese Verkiezingen Sophie in 't Veld, partijvoorzitter Fleur Gräper-van Koolwijk, de Amerikaanse oud-presidentskandidaat Howard Dean en partijleider Alexander Pechtold. Entertainment kwam van D66-lijstduwer Greg Shapiro, bekend van Boom Chicago.

Kijk op www.d66.nl/congres-99 voor meer informatie over besluiten en moties of om de toespraken terug te lezen.

Save-the-date
Congres 100!
zaterdag
1 november

www.d66.nl/congres-100

D66

Recordaantal leden D66!

23.700

Uit onderzoek van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) blijkt dat het totale ledental van de Nederlandse politieke partijen in 2013 is gedaald met 1,9%.

Maar er was ook winst: D66 zette de stijgende lijn in 2013 voort met 2,9% en kwam daarmee uit op 23.700 leden – een record in de partijgeschiedenis! Daarnaast was er ook groei voor 50PLUS en de SGP. Grootste verliezer was GroenLinks, waarvan het ledental met 6,3% daalde. De teruggang van de PvdA bedroeg 5,8%, van de VVD 5,3% en van het CDA 4,8%. Ook de SP, de Partij voor de Dieren en de ChristenUnie zagen het ledental teruglopen, met resp. 3,4%; 2,1% en 1,9%.

Lustrumweekend JD

In 2014 viert de Jonge Democraten (JD) haar zesde lustrum, oftewel dertigste verjaardag, met veel feestelijke activiteiten voor JD'ers én oud-JD'ers.

Het grote Lustrumweekend, inclusief hét Lustrumgala, zal plaatsvinden op 10 & 11 mei in Kasteel de Berckt in Baarlo (bij Venlo).

Voor meer info en aanmelden, kijk op www.jdlustrum.nl

Nieuw: het cadeau- lidmaatschap

Op zoek naar een origineel cadeau? Verras een vriend, familie, collega of een enthousiaste vrijwilliger met het lidmaatschap van D66! Het cadeaulidmaatschap (6 maanden geldig) kost €15 (excl. verzendkosten) en is direct te bestellen bij de promotie-artikelen in onze webshop: www.d66webshop.nl

U ontvangt het cadeaupakket – voorzien van een ledenwijzer en welkomstkaart – bij u thuis, zodat u het zelf kunt schenken. Het enige wat het cadeau-lid nog hoeft te doen is de bevestigingskaart opsturen. Na vijf maanden wordt hij of zij benaderd voor het voortzetten van het lidmaatschap.

Voor meer informatie kunt u mailen naar fondsenwerving@d66.nl

Ben je pas lid geworden van D66? Of wil je graag weten hoe je binnen de partij actief kunt worden? Kom dan op zaterdag 14 juni naar de Maak-Kennis-Met-D66-Dag!

Tijdens deze bijeenkomst maakt u kennis met de partij, de mogelijkheden om bij D66 actief te worden en het gedachtegoed. Ook kunt u in gesprek met een aantal van onze politici tijdens een interactieve Q&A discussie. De Maak-Kennis-Met-D66-dagen worden een aantal keer per jaar georganiseerd op verschillende plekken in het land.

Kijk op www.d66.nl/partij/maak-kennis-met-d66 voor meer informatie of om je aan te melden.

**Jij bent
een aanwinst!**
D66

**Kom
kennismaken
met D66!**
zaterdag 14 juni

Regio Buitenland

Plannen om naar het buitenland te verhuizen? D66 is er ook voor haar leden over de grens. Er zijn D66-afdelingen in Londen, Berlijn, New York en Brussel.

Daarnaast is er sinds kort de Regio Buitenland, speciaal voor diegenen die naar locaties verhuizen waar D66 geen vertegenwoordiging heeft. Blijf betrokken en geïnformeerd en sluit je aan bij ruim 400 D66'ers over de hele wereld!

Voor meer informatie Eelco Keij ejkeij@gmail.com

En, waar u ook bent, vergeet niet te stemmen:
stemmenvanuithetbuitenland.nl

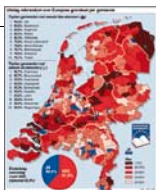
Groningen onderwijsstad 2014/2015

Volgens het INOP (Instituut voor Nationale Onderwijs Promotie) en het bestuur van de Nationale Onderwijs Week mag Groningen zich dé onderwijsstad van 2014/2015 noemen.

Voor de derde achtereenvolgende keer is een stad met een D66-wethouder van onderwijs gedoopt tot 'Onderwijsstad van het jaar'. Eerder waren Saskia Boelema (Breda, 2012/2013) en René Peeters (Almere, 2013/2014) de D66-wethouders die met trots hun stad zagen winnen. D66-Tweede Kamerlid en onderwijswoordvoerder Paul van Meenen feliciteert Groningen van harte met het resultaat: 'Groningen verdient het om onderwijsstad te zijn. Onze wethouder Ton Schroor timmert hard aan de weg en zet kansen voor kinderen voorop. Daar ben ik als D66'er trots op.'

2005

mei

‘Nee’ tegen Europese Grondwet

Om de Europese Unie democratisch te versterken en te stroomlijnen wil men een echte grondwet. Frankrijk en Nederland stemmen echter 'nee' in een referendum (resp. 54,9% en 61,7%), waarna het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa wordt verlaten. In Nederland wordt de ferme 'nee' beschouwd als een uiting van onvrede met Balkenende II.

2007

januari

Zesde uitbreiding

Bulgarije en Roemenië worden lid, maar de openstelling van de grenzen voor vrij verkeer van werknemers wordt uitgesteld tot 2014. In de zomer van 2013 treedt ook Kroatië toe. Op dit moment zijn Montenegro, IJsland, Servië en Macedonië samen met Turkije in onderhandeling over lidmaatschap. Albanië, Bosnië Herzegovina en Kosovo zijn potentiële 'kandidaten'.

Land van tegenstellingen

Afgelopen winter bracht D66-Euro-parlementariër Marietje Schaake een bezoek aan Iran met een delegatie van het Europees Parlement. Een historische gebeurtenis: de laatste keer dat een EU-delegatie afreisde naar Teheran was in december 2008. De nieuwe, hervormingsgezinde koers van president Rohani biedt hoop, maar zullen de mooie beloftes ook worden omgezet in daden?

Nog voor we landen in Teheran roepen de stewar-
dissen om dat alle vrouwen hun hoofd moeten bedekken in de
Islamitische Republiek. Er worden tassen gepakt om er shawls uit
te halen; veel Iraanse dames hadden die al om hun hals gelegd.
Onwennig lopen we met een delegatie bestaande uit vijf Europar-
lementariërs het vliegtuig uit: 4 van de 5 is vrouw.
De laatste keer dat een delegatie afreisde naar Iran was in december
2008. Het heeft zeven jaar en vele mislukte pogingen gekost, maar
sinds Hassan Rohani afgelopen zomer president werd, lijkt er weer
meer mogelijk. Ons bezoek is erop gericht om te zien of die ruimte
zich niet alleen beperkt tot mooi woorden of tot het sluiten van de
nucleaire deal.
Waar in veel landen in het Midden-Oosten de oproep voor het
gebed ook de nacht onderbreekt, is het in Teheran stil en slapen we
een paar uur. Dan beginnen we ons bezoek met een ontmoeting

op de Griekse Ambassade. Daar zullen we, na de briefings van
ambassadeurs van de EU-lidstaten, een bijzondere ontmoeting
hebben met de beroemde mensenrechtenadvocate Nasrin
Sotoudeh.

Gevoelige ontmoeting

In 2012 nomineerde ik Sotoudeh voor de Sakharov Prijs, die ze
terecht won. Het is de belangrijkste mensenrechtenprijs van het
Europees Parlement. Sotoudeh bleef, ondanks grote druk, jonge-
ren die de doodstraf kregen en ander gevangenen verdedigen.
Ze wist dat haar werk ook haar eigen vrijheid zou kosten. Kort
geleden werd ze vrijgelaten en het was een grote eer haar te ont-
moeten. Ze gaf ons zelfs een klein cadeautje dat ze in de beruchte
Evin-gevangenis maakte, om ons te bedanken. We spraken over
de noodzaak geen burgers meer door revolutionaire rechtbanken
te laten berechten. Ze was strijdlustig en vrolijk, ondanks een
ervaring die niet anders dan traumatisch kan zijn, en het feit dat
ze haar beroep twintig jaar lang niet mag uitoefenen.

Al kort na onze ontmoeting verschenen letterlijke citaten in kran-
ten die bekend staan als conservatief. Er was duidelijk een lek. Na
deze gevoelige ontmoeting op Europees terrein en in een zeer klein
gezelschap was dat ook in Iran nog een vervelende verrassing. Er
laaide een hevige discussie op in de Iraanse media tussen parlemen-
tariërs en het Ministerie van Buitenlandse Zaken, tussen hardliners
en hervormers, over wiens 'schuld' het was dat deze ontmoeting
had plaats gevonden. Die discussie duurde nog weken voort.
Op de bazaar ontmoetten we de volgende dag in een klein kebab-
tentje een jong stel. Ze kenden elkaar van Facebook, dat officieel
verboden is in Iran maar via slimme omwegen veel wordt gebruikt.
Omdat er zo weinig bezoekers zijn van buiten Iran vielen we op.

Ze vroegen (in perfect Engels) waar we vandaan kwamen, en had-
den al snel in de gaten dat wij de Europese delegatie waren die het
nieuws vulde. Ze bedankten ons voor het zien van Sotoudeh, 'een
heldin voor alle Iraniërs', volgens de jonge ingenieur. Later zou
Sotoudeh's huis overigens volledig overhoop gehaald worden, en
alles van waarde worden meegenomen. Waarschijnlijk een straf
voor onze ontmoeting.

Acht jaar wanbeleid

De strijd tussen gematigden en hardliners was in al onze afspraken
duidelijk. De belangen van machthebbers die profijt hebben van de
huidige isolatie, die ook een stevige groei van de grijze economie
teweeg bracht, maakt hen volhardend. Omdat de conservatieven
nu een meerderheid in het Iraanse Parlement (de Majlis) hebben,
maakten ze een erg zelfverzekerde indruk. Helaas is dit waarschijn-
lijk niet geheel onterecht. Ze hebben een aantal stevige kaarten in
handen in militaire, politieke en economische kringen. Bovendien
zal het voor Rohani hoe dan ook vrijwel onmogelijk zijn om zowel
richting de internationale gemeenschap voldoende verandering
waar te maken, als op binnenlandse thema's, zoals het herstel van
de economie. Ook Iraniërs willen het liefst morgen een beter leven.
Dat is geen eenvoudige opgave na acht jaar wanbeleid onder presi-
dent Ahmedinejad, en met de zware gevolgen van sancties.
Dat Westerse sancties ook de Iraanse burger raken is duidelijk,
maar niet altijd zichtbaar. Winkels liggen vol en het straatbeeld is
relatief modern. Het leek qua welvaartspeil meer op Istanbul dan
op Cairo, twee ongeveer even grote steden in de regio. Omdat Ira-
niërs erg gastvrij en trots zijn, komen klachten over hun situatie
niet meteen ter sprake. In combinatie met gesprekken met VN-ver-
tegenwoordigers werd wel duidelijk waar de klappen vallen. Het
zijn de armeren wier levens echt onder druk staan.

**'Ook Iraniërs
willen het liefst
morgen een beter
leven. Dat is
geen eenvoudige
opgave na acht
jaar wanbeleid
onder president
Ahmedinejad'**

2007

Verdrag van Lissabon

december

Het tot nog toe laatste en meest belangrijke verdrag van de Europese Unie dat het door de
Franse en Nederlandse kiezers in 2005 verworpen Europese Grondwet vervangt. De pilaren-
structuur van 'Maastricht' wordt opgeheven, het Europees Parlement krijgt een grotere rol
en de post van President van de Europese Raad (Van Rompuy) wordt geïntroduceerd.

2009

Eurocrisis

oktober

De wereldwijde kredietcrisis mondt uit in een Europese staatsschuldencrisis als Griekenland
zijn schulden niet meer kan financieren en failliet dreigt te gaan. In maart 2010 wordt een
tijdelijk noodfonds opgericht, het EFSF, dat later wordt vervangen door het Europees Stabili-
teitsmechanisme (ESM). Dit permanente noodfonds bevat 700 miljard euro.

Iran buiten de vergaderruimte

Na de lange serie officiële bezoeken bleef ik zelf nog een paar dagen om een beeld van Iran te krijgen buiten protocol en vergaderruimtes – als toerist. Dat bleek zeer waardevol. Ik bezocht het beroemde vrijdaggebed, waar de religieus-politieke koers wordt gepredikt. In de historische stad Isfahan klampten jonge Iraniërs me aan om te kletsen, en te praten over hun dromen voor de toekomst. Iedereen, maar dan ook iedereen heette me warm welkom. Europa, maar vooral Amerika, is populair onder de bevolking. Van tapijtverkoper tot student; mensen snakken naar kansen, vrijheid, en meer verbondenheid met de rest van de wereld. Ze willen serieus genomen worden, af van het juk van de conservatieve Ayatollahs, maar ook van de veel genoemde ‘dubbele standaarden’ die het Westen hanteert. In de galleries waar hippe Iraniërs hun vrijdagavonden doorbrengen, miste alleen de wijn en het bier, anders had je je in Parijs of Berlijn kunnen wanen. Toch kan in Iran alles, als het maar niet zichtbaar is. In huizen worden de wildste feesten gegeven, werd me in geuren en kleuren verteld. En alles blijkt te koop. Drank wordt bijvoorbeeld clandestien met scootertjes vervoerd en bezorgd. De prijzen zijn wel hoog, ongeveer 25 euro voor een fles wijn.

‘Al het werk dat we als Europese Unie willen doen gebeurt het meest effectief als we een Europese diplomatieke vertegenwoordiging hebben in Teheran’

De gesprekken verliepen makkelijk omdat veel mensen Engels spreken, goed op de hoogte zijn van politiek en de rest van de wereld. Het *human capital* is de grootste reden om hun hoop voor de toekomst van Iran te delen. Maar tussen deze jonge, hoog opgeleide generatie en die betere toekomst staat een muur van gevestigde machtsstructuren, een bolwerk dat niet zomaar omver geworpen kan worden.

Ondanks de hoopvolle woorden van de minister van Buitenlandse Zaken Mohammed Javad Zarif en president Rohani, zullen alleen daden en echte hervormingen zowel internationaal als in Iran zelf

overtuigen. Het kwetsbare momentum van mogelijkheden kan ook heel makkelijk omslaan, terug naar isolatie en onderdrukking, en ik vrees dat het dan beroerder kan worden dan onder Ahmedinejad. Na een indrukwekkend bezoek ben ik ook blij als het vliegtuig opstijgt en ik mijn hoofdhoek weer kan afdoen. Hoe vervelend het gebrek aan een keuze om die te dragen ook was, het deed me nog levendiger beseffen wat vrijheid waard is. De inperking daarvan is disproportioneel voor vrouwen in Iran. Het verbeteren van hun positie staat bovenaan een lange lijst aan ideeën voor initiatieven om in het EP op te pakken.

Een voorzichtig begin

Na de reis buigen we ons over een voorstel voor een nieuwe strategie voor EU-Iran betrekkingen. Het met eigen ogen zien van de situatie, en de gesprekken met politiek leiders, VN-vertegenwoordigers, diplomaten en mensen op straat helpen om deze concreet vorm te geven. Het verbeteren van de mensenrechten situatie is een absolute prioriteit. Ook onder president Rohani wordt een enorm aantal mensen geëxecuteerd, en de systematische onderdrukking weerhoudt het land van echte vooruitgang. We stellen een bezoek door de speciaal vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten voor, en een dialoog die daaruit moet voortvloeien. Gegeven de gesprekken met hardliners, die de rechterlijke macht stevig in handen hebben, moeten we dit zien als een voorzichtig begin, maar niet veel hoop koesteren dat wij radicale veranderingen teweeg kunnen brengen. Een aanknopingspunt dat we concreet kunnen maken is het eindigen van de doodstraf voor drugsgelateerde misdadigers. Momenteel wordt het merendeel met die reden opgehangen. Omdat Iran graag internationale hulp wil bij de aanpak van de massale drugs-handel vanuit Afghanistan, kan overwogen worden die te bieden onder de strikte voorwaarde dat verdachten die worden opgepakt een eerlijk proces en nooit de doodstraf krijgen. Behalve Afghanistan zijn regionale spanningen en de oorlog in Syrië onderwerpen waarbij we niet om Iran heen kunnen. We delen zorgen over de groei van radicale groeperingen, maar moeten dan ook de steun van Iran aan Hezbollah aankaarten. Dat bleek, niet geheel verrassend, in de gesprekken niet eenvoudig.

Diplomatieke vertegenwoordiging

Al het werk dat we als Europese Unie willen doen gebeurt het meest effectief als we een Europese diplomatieke vertegenwoordiging hebben in Teheran. Ook de ambassadeurs van de verschillende lidstaten beaamden dat. De EU speelt als voorzitter van de nucleaire onderhandelingen, maar ook met historisch sterke culturele en handelscontacten, een speciale rol. Die moeten we dan ook met politiek gewicht kracht bijzetten. Vanuit die ambassade kunnen we dan ook blijven investeren in het grootste kapitaal van Iran: de mensen. Uitwisselingen voor studenten, maatschappelijke organisaties en kunstenaars zijn een verrijking voor zowel Iraniërs als Europa. Zo kan, ongeacht de politieke wind die waait, worden gebouwd aan een uitwisseling van kennis, en een verbreding van perspectieven ■

D66

Wij maken het verschil

Wat een historische avond! Op 19 maart kleurde Nederland D66-groen. In veel grote steden werden we de grootste. Maar minstens zo bijzonder was de terugkeer en het versterken van D66 buiten die steden. In bijna alle 50 gemeenten waar we voor het eerst meededen wisten we zetels te overerven. Een prestatie van formaat!

Een prestatie die alleen maar tot stand kon komen dankzij de inzet van velen. In de afgelopen weken reisde ik door heel Nederland, en overal waar ik kwam stonden vrijwilligers in witte jassen onder leiding van campagneleider Kees Verhoeven klaar om de kiezer te overtuigen op D66 te stemmen. Maar er was meer. Vier jaar lang hebben raadsleden en wethouders laten zien dat met goed en gedegen bestuur wij het verschil kunnen maken. De ramen van de stadhuisen gingen open, tegen de trend in werd geïnvesteerd in onderwijs en cultuur, ondernemers kregen de ruimte om te ondernemen en dat alles zonder de lasten te verhogen. Kortom, een stem op D66 bleek een stem waarmee het verschil werd gemaakt in uw stad of dorp. En dat is beloofd.

En nu vooruit. De komende weken en maanden zullen het Landelijk Bestuur en de bestuurdersvereniging samen de handen ineen slaan om al die nieuwe raadsleden en wethouders voor te bereiden op hun werk. Daarnaast zullen we verder bouwen aan netwerken in regio's en op thema's.

Maar bovenal: vooruit naar 22 mei, de Europese verkiezingen. Ook dan heeft D66 de mogelijkheid om het verschil te maken. Met een keuze voor een sterk Europa, kiest D66 voor de weg vooruit. Omdat een beter, democratischer en sterker Europa nodig is waar het gaat om het tot stand komen van een duurzame economie, het beschermen van onze veiligheid en burgerrechten, maar ook om een krachtig buitenlands beleid.

Ook hierbij hebben we opnieuw uw hulp nodig. Dus doe opnieuw mee. Als vrijwilliger op de campagnebus, of *online* vanachter uw eigen computer. Door mee langs de deuren te gaan bij het canvassen, of door uw burens, collega's en familieleden te overtuigen op 22 mei (weer) te kiezen voor D66. Samen kunnen we er voor zorgen dat we op 22 mei opnieuw met winst de avond afsluiten. Ik reken op u! ■

2012 Nobelprijs voor de Vrede

mei

De Europese Unie ontvangt de Nobelprijs voor de Vrede voor haar inzet voor vrede, verzoening, democratie en mensenrechten in Europa. Het aan de Nobelprijs verbonden geldbedrag (930.000 euro) wordt beschikbaar gesteld voor kinderen die niet de kans krijgen om in vrede op te groeien en aangevuld tot 2 miljoen euro.

tekst & research
Jasper Simons

Max Zwart (12) ontwikkelde een verkiezings-app voor D66 Zeewolde. D66 was onder de indruk en nodigde hem uit voor een rondleiding op het Landelijk Bureau en de Tweede Kamer.

Waar is deze foto genomen? 'Ik sta op de eerste verdieping van de Handelingen-kamer, een oude bibliotheek waar alles in staat wat in Eerste en Tweede Kamer wordt gezegd.'

Wat vond je het leukst aan de rondleiding? 'De gang met de partijkamers. Ik heb de kamer van Alexander Pechtold gezien, en de vergaderkamer van de D66-fractie. Het Vragenuurtje in de plenaire zaal was ook leuk. Ik zag Geert Wilders meteen zitten, door zijn witte haar.'

Vertel eens over je D66-verkiezingsapp. 'Ik maak wel vaker apps, voor spelletjes enzo. Mijn vader (Ron Zwart, fractievoorzitter van D66 Zeewolde, red.) vroeg of ik een speciale app wilde maken voor de gemeenteraadsverkiezingen. Hij gaf mij alle teksten en na een maand was-ie af. Hiermee kun je heel makkelijk op je telefoon het verkiezingsprogramma lezen, de kandidaten bekijken en naar D66-social media. Je kunt 'm gratis downloaden in de App Store of via Google Play.'

Heb je al reacties gekregen? 'Ja, heel veel! Omroep Flevoland kwam langs en ik kreeg een vijfsterrenrecensie op Google Play, de Android app store. Daarna werd ik via Twitter gevraagd om een app te bouwen voor een bedrijf. Daar ben ik nu mee bezig. Mijn eigen bedrijfje heet Max-Industries.com.'

Kunnen alle jongens van 12 zo'n goede app bouwen? 'Nee. Je moet heel veel geduld hebben. En steeds opnieuw dingen uitproberen. Anders word je nooit goed.'

Ben je trouwens al lid van D66? 'Vandaag geworden! Ik kreeg het lidmaatschap cadeau na de rondleiding op het Landelijk Bureau. Ik moet het nog wel invullen en opsturen.'

Ik ben
D66

Democraat is het ledenmagazine van de politieke vereniging Democraten 66 en wordt verspreid onder al haar leden. Democraat verschijnt drie keer per jaar. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van D66 worden openbaar gemaakt of veeelvoudigd.

Wilt u een adreswijziging doorgeven? Of wilt u de Democraat niet meer per post ontvangen? Ga naar www.mijnd66.nl of stuur een e-mail naar ledenadministratie@d66.nl

eindredacteur
Jessica Hoogenboom

redactie
Jan Remmert Fröling
Anita van Rootselaar
Jasper Simons
Mark Snijder
Roel van den Tillaart
Kristina Ullrich

fotografie
Sebastiaan ter Burg
Jan Remmert Fröling
Remco van der Kruis
Charly Verhoeven

beeld voorzijde
David Rozing, Hollandse Hoogte

vormgeving
de ontwerpvloot

druk
QuantesArtoos, Rijswijk

oplage
25.000 exemplaren
Den Haag, april 2014

redactieadres
Landelijk Bureau D66
Postbus 660
2501 CR Den Haag

Heeft u een vraag of opmerking voor de redactie? Stuur dan een e-mail naar democraat@d66.nl

Deze Democraat is gedrukt op 80 grams **CyclusPrint**, een 100% recycled papier. Door te kiezen voor dit papier in plaats van een niet-recycled papier vermindert de milieu-impact met:

	2.303	kg afval
	454	kg CO ₂ gelijk aan:
	4.541	km afgelegd met gemiddelde auto
	63.872	liter water
	5.886	kWh energie
	3.743	kg hout